

Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta
Katedra společenských věd

Petr Vávra

Bakalářská práce

Libyjský konflikt a jeho souvislosti

Olomouc 2014

vedoucí práce: Mgr. David Hampl, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Libyjský konflikt a jeho souvislosti zpracoval samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny do seznamu literatury.

V Olomouci dne 16. 4. 2014

Podpis.....

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval panu Mgr. Davidu Hamplovi, Ph.D. za jeho pomoc, čas, který mi věnoval při častých konzultacích a věcné připomínky k psaní této bakalářské práce.

Obsah

ÚVOD.....	5
1 Teorie konfliktu	6
1.1 Pojem konflikt.....	6
1.2 Rozdělení konfliktů.....	6
1.3 Projekt KOSIMO a intenzita konfliktu	7
1.4 Dynamika konfliktu	8
1.5 Prevence konfliktů	9
2 Politický Islám	11
2.1 Islám – základní fakta	11
2.1.1 Základní pilíře islámu	11
2.2 Politický islám	12
2.2.1 Fundamentalismus modernistický a tradicionalistický.....	13
2.2.2 Islamismus	13
2.2.3 Teroristický džihadismus	14
2.3 Zelená kniha.....	14
3 Politicko-geografická charakteristika Libye	17
3.1 Geografická charakteristika	17
3.2 Obyvatelstvo	18
3.3 Politická charakteristika.....	19
3.4 Hospodářská charakteristika	20
4 Historické souvislosti.....	22
4.1 Libye do roku 1969.....	22
4.2 Libye za Kaddáfího éry.....	23
4.2.1 Zahraniční politika, aféra Lockerbie a sankce OSN	25
4.2.2 Muammar Kaddáfí.....	27
5 Libyjský konflikt 2010-2012	31
5.1 Příčiny konfliktu	31
5.2 Průběh konfliktu	32
5.3 Aktéři konfliktu.....	35
5.3.1 Režim Muammara Kaddáfího.....	35
5.3.2 Rebelové, NTC	36
5.3.2 NATO	38
5.3.3 Liga arabských států	39
5.3.4 Rusko, Čína, Brazílie a Indie	39
6 Současný vývoj	41
6.1 Libye po pádu Kaddáfího	41
6.2 Libyjské volby 2012	43
6.3 Ekonomická situace a jiné ukazatele	44
6.4 Závěrečné shrnutí problematiky Libyjského konfliktu.....	46
ZÁVĚR	48
Seznam literatury	49
Prameny a literatura:	49
Elektronické zdroje:.....	50
Seznam použitých zkratk	55
Seznam příloh	56
ANOTACE	

ÚVOD

Cílem této práce je charakterizovat problematiku Libyjského konfliktu včetně jeho souvislostí.

V roce 2010 zasáhla arabský svět nikým neočekávaná vlna revolucí, která později dostala název *Arabské jaro*. Práce nám podá informace o konfliktu a zemi, ve které revoluce dokonce přerostla až v občanskou válku. Touto zemí je Libye.

Téma bakalářské práce jsem si vybral na základě specifického vývoje, který se udál v této africké zemi, na rozdíl od situace v Egyptě či Tunisku. Tento konflikt mám ještě v živé paměti a vzpomínky na události, které provázely pád režimu Muammara Kaddáfího, jsou pro mě relativně čerstvé.

V první kapitole se budeme zabývat teorií konfliktu. Zde si vymezíme samotný pojem slova konflikt a budeme se soustředit také na druhy konfliktu, jejich dynamiku a také možnosti, jak jim předcházet.

Ve druhé kapitole označené *Politický islám* si vymezíme hlavní směry islamismu, ale také si ve stručnosti popíšeme islám jako náboženství s povinnostmi, které musí každý muslim dodržovat. Prostor zde dostane také hlavní literární pramen, kterým je Zelená kniha, sepsaná bývalým dlouholetým vůdcem Libye Muammarem Kaddáfím.

Třetí kapitola bude podávat informace o některých geografických specifikách tohoto afrického státu, dále se zde budeme věnovat politické a ekonomické charakteristice.

Čtvrtá kapitola bude nabízet pohled do dějin Libye již od starověku až po události před občanskou válkou v roce 2011. Důraz zde bude kladen na období vlády Muammara Kaddáfího.

V páté kapitole se již budeme plně věnovat Libyjskému konfliktu, pokusíme se zjistit jeho příčiny, zaměříme se na průběh bojů a určíme si také nejdůležitější aktéry konfliktu včetně velmi důležité role NATO.

V šesté kapitole nazvané *Současný vývoj* se již podíváme s jistým odstupem na situaci v Libyi, zhodnotíme si současnou situaci a také se zaměříme na 1. svobodné volby do Libyjského parlamentu, které proběhly v roce 2012.

V českém prostředí není mnoho autorů, kteří by se zabývali problematikou Libye či dokonce současným vývojem v této zemi. Nicméně vývojem v Libyi se dlouhodobě zabývá, přední český arabista, profesor Eduard Gombár a teorii politického islámu ve svých dílech zpracovávají profesori Luboš Kropáček a Pavel Barša.

1 Teorie konfliktu

V první kapitole této práce se zaměříme na teorii konfliktu. Pokusíme si zde vymezit samotný pojem konflikt, objasníme si druhy, intenzitu a dynamiku různých ozbrojených střetnutí a na závěr se zmíníme o možnosti prevence a zajištění míru ve světě.

1.1 Pojem konflikt

Pojem konflikt lze definovat mnoha způsoby, které se více či méně od sebe odlišují. Například podle nové metodologie v Heidelbergu lze konflikt definovat jako „*poziční rozdíl, pokud jde o hodnoty týkající se společnosti, mezi nejméně dvěma rozhodujícími a přímo zainteresovanými aktéry, který bývá dosažen použitím pozorovatelných konfliktních prostředků, které ohrožují základní fungování státu nebo mezinárodního právního řádu či mají takový cíl.*“¹

Naproti tomu Š. Waisová chápe konflikt jako: „*typ chování nebo druh činnosti, která nutně nemusí obsahovat prvky násilí. Má čtyři základní charakteristiky: (1.) Aktéry, kteří (2.) jednají, aby (3.) prosadili své zájmy a hodnoty, které jsou (4.) neslučitelné.*“²

Ještě bych zmínil definici F. Tesaře, kdy je „*konflikt výrazem individuálního nebo kolektivního sobectví, protože lidé mají sklon nadřazovat svůj prospěch či prospěch vlastní skupiny prospěchu ostatních. Při konfliktu mizí společná rozhodčí autorita a touto autoritou se snaží stát jednotliví aktéři.*“³

1.2 Rozdělení konfliktů

V rámci mezinárodních vztahů se můžeme setkat s různými typologiemi konfliktu.

Například podle Š. Waisové můžeme konflikt dělit: Podle umístění konfliktu v mezinárodním systému – tady patří *Systémový konflikt*: je to konflikt, který mění základní strukturu systému, jak jeho hodnoty a pravidla, tak distribuci moci (např. 1. a 2. světová válka); *Mezinárodní konflikt*: konflikt, který se odehrává mezi jednotkami, nejčastěji státy a nemá potenciál přeměňovat strukturu, hodnoty, pravidla systému (např. Válka o Falklandy, 1982); *Vnitrostátní konflikt*: konflikt, který se odehrává uvnitř státu, jsou to spory, kdy se nevládní či opoziční strana postaví proti vládě státu (převážně války za nezávislost – Alžírsko x Francie)

¹ HIIK. *Heideberg Institute for International Conflict-Research* [online]. [cit. 2013-12-01]. Dostupné z: <http://www.hiik.de/en/methodik/index.html>

² WAISOVÁ, Šárka. Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích. Praha: Portál 2005, s. 40

³ TESAR, Filip. Etnické konflikty. Praha: Portál 2007, s. 26

- a) Podle použitých prostředků – *Násilný konflikt* – alespoň jeden z aktérů použije v konfliktu násilné prostředky; *Nenásilný konflikt* – zúčastněné strany řeší konflikt pouze s použitím mírových prostředků
- b) Podle příčin, respektive druhu neslučitelných zájmů – *Teritoriální konflikt* – konflikt o území (například Spor Indie a Pákistánu o území Kašmíru); *Mocensko-politický konflikt* - konflikt o získání, udržení a formu moci (například Opozice x vláda Středoafričké republiky); *Boj o nezávislost* (například Kurdská strana práce x Turecká vláda); *Ideologický konflikt* (Bipolární konfrontace USA x Kuba); *Ekonomický konflikt či spory o zdroje* (např. spory mezi Etiopií, Súdánem a Egyptem o vody horního Nilu)⁴

Jiným druhem konfliktu je konflikt *etnický*, některými autory také často nazývaný jako *kulturní*. V tomto typu je zdůrazňována hlavně rasová odlišnost mezi oběma zneprátelenými stranami.⁵

1.3 Projekt KOSIMO a intenzita konfliktu

Je nutné rozeznat druh konfliktu také na základě jeho intenzity. Konflikty se vyznačují různou intenzitou, pro potřeby této práce jsme vybrali jednu z nejnovějších typologií vytvořenou na Univerzitě v Heildebergu, kde byl vytvořen tzv. *Projekt KOSIMO*.

Projekt KOSIMO (Konflikt Simulation Modell) vedený profesorem F. R. Pfetschem se věnuje výzkumu, dokumentaci a vyhodnocování vnitrostátních a mezinárodních politických konfliktů. Hodnotí intenzitu konfliktu. Díky němu můžeme identifikovat:

- a) *spor*
- b) *nenásilné krize*
- c) *násilné krize*
- d) *omezená válka*
- e) *války*⁶

Intenzita konfliktu se dá také dělit na *nízkou* a *vysokou*, kdy hranicí mezi těmito druhy je počet obětí. Pokud je vyšší než tisíc za jeden rok, jedná se již o vysokou intenzitu konfliktu, je to například válka či genocida. Mezi konflikty s nízkou intenzitou by patřila guerillová válka či systematické teroristické útoky.⁷

⁴ WAISOVÁ, Šarka. Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích. Praha: Portál 2005, s. 40-45

⁵ TESAR, Filip. Etnické konflikty. Praha: Portál 2007, s. 34-36

⁶ HIIK. *Heideberg Institute for International Conflict-Research* [online]. [cit. 2013-12-01]. Dostupné z: <http://www.hiik.de/en/methodik/index.html>

⁷ TESAR, Filip. Etnické konflikty. Praha: Portál 2007, s. 26

Z předchozích vymezení intenzity konfliktu je vhodné vymezit si blíže pojem válka, protože právě takovým druhem intenzity se vyznačoval konflikt v Libyi. „*Válka je organizovaným násilím mezi sociálními skupinami směřujícím k tomu, aby byl buď protivník fyzicky zničen, nebo aby byla fyzickým násilím podlomena jeho vůle obhajovat své původní zájmy.*”⁸

1.4 Dynamika konfliktu

Každý konflikt si musí projít vývojem, který se skládá z několika stádií, ale není nutné a samozřejmé, aby si prošel všemi.

Prvním stádiem, kterým si musí účastníci konfliktu projít, je *Latentní konflikt*. Je to stádium, kdy účastníci konfliktu mají stejný zájem o statek, ale jeho množství je nedostatečné, čili nedokáže uspokojit potřeby obou stran. Aktéři si uvědomují, že neshody mezi nimi zatím nejsou velké, chybí zde rozhodné jednání. Následuje fáze *Manifestace konfliktu*, kdy se již jeden z účastníků veřejně přihlásí k ochraně svých zájmů na úkor druhé strany. V této fázi je možné využít tzv. preventivní diplomacii, která se bude snažit problém zažehnat. Dále následuje fáze *Eskalace konfliktu*, kdy se oba protivníci snaží dosáhnout svých cílů, ale nikdo nechce ustoupit. Tato fáze se ještě dělí do několika etap, a to:

1. *diskuze* – je zde již nepřátelství, ale není narušena vzájemná důvěra a výměna informací
2. *polarizace* – snižuje se vzájemná důvěra a respekt, ovšem zatím se strany neuchylují k násilnému řešení konfliktu
3. *izolace* – aktéři se již projevují nepřátelsky, snaží se oslabit druhou stranu, komunikace a výměna informací je zde minimální, významnou roli zde hraje propaganda
4. *destrukce* – cílem je totální zničení nebo alespoň porážení protivníka, komunikace je omezená pouze na vojenské střety⁹

V případě, že ani jedna strana nemá dostatek prostředků k porážení protivníka, konflikt se dostává do fáze *Mrtvého bodu*. Tento moment vývoje konfliktu je ideální pro zahájení jednání o ukončení sporu. Dále následuje fáze *Deeskalace konfliktu*, intenzita konfliktu se oslabuje, obě strany snižují své požadavky, obnovují komunikace a snaží se najít přijatelné řešení. A právě *Řešení konfliktu*, je fází, která dále následuje. Strany zde

⁸ KREJČÍ, Oskar. *Mezinárodní politika*. Praha: Victoria Publishing, 1997, s. 289

⁹ WAISOVÁ, Šárka. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Praha: Portál 2005, s. 55-71

překonávají neslučitelnost zájmů, a to vede k ukončení konfliktu, toto ukončení může mít různé podoby:

1. *Posun, změna priorit aktérů*, strany jsou ochotny přijmout kompromisy, často také dochází k výměně politického vedení
2. *Rozdělení statku* – strany se dohodnou na tom, že svou potřebu uspokojí jen částečně
3. *Obchod kus za kus* – pokud je spor veden alespoň o dva statky, strany se o ně rozdělí
4. *Sdílená kontrola* - strany společně spravují statek
5. *Přenechání kontroly třetí straně*
6. *Volba vnějšího mechanismu* - obvykle rozhoduje o tom, komu připadne statek arbitráž, např. Mezinárodní soud v Haagu
7. *Konflikt může být zapomenut*
8. *Donucovací zásah 3. strany*

Poslední fází dynamiky konfliktu, ke které ale nemusí dojít je *Postkonfliktní urovnání vztahů*, kdy dochází k obnovení diplomatických, ekonomických, kulturních a sociálních vztahů, cílem je této poslední fáze je obnovení pořádku a vybudování trvalého míru.¹⁰

1.5 Prevence konfliktů

Každý konflikt, třeba i obyčejný, mezi dvěma lidmi, znamená pro obě strany nepříjemnou situaci, s kterou se musí nějakým způsobem vypořádat. V případě konfliktů válečných ovlivňuje tato situace životy spousty lidí, ovlivňuje je jedna fyzicky, ale i psychicky. Válka znamená pro jedince a jeho okolí strašlivou zkušenost. Je proto nutné tomuto druhu konfliktu předcházet. Dá se předpokládat, že nikdo z nás si nepřeje další světovou válku či genocidu obyvatelstva.

Pojem prevence konfliktů bývá různě interpretován, proto uvádím alespoň tuto jednu definici z mnoha:

Prevence konfliktů je jednání, jehož cílem je snížit pravděpodobnost hrozby, použití nebo rozmístění ozbrojených sil protivníků v politickém sporu.¹¹

V současnosti můžeme rozlišit 2 přístupy k prevenci:

1. *přímá prevence* - jejím cílem je zabránění eskalaci konfliktu a nebezpečí jeho vyhrocení, jejími nástroji jsou diplomatická intervence, dlouhodobé mise a mediace

¹⁰ WAISOVÁ, Šárka. Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích. Praha: Portál 2005, s. 55-71

¹¹ tamtéž, s. 77-78

2. *strukturální prevence*, kdy je nutné vytvořit takové podmínky, aby spory vznikaly jen minimálně a riziko jejich násilného vyhrocení zůstalo na nízké úrovni ¹²

Základní rámec nástrojů prevence je dán VI. Kapitolou Charty OSN, která se jmenuje *Pokojné řešení sporů*. Rada bezpečnosti OSN může svolat schůzi, kde se může projednávat každá konfliktní situace, která by mohla ohrozit mezinárodní mír.¹³ Můžeme rozeznat sedm funkčních oblastí prevence konfliktů:

1. *Oficiální diplomacie*: mediace, negociace, jednostranná gesta dobré vůle, diplomatické sankce a další
2. *Neoficiální diplomacie*: mírová komise, civilní pozorovatelé, svědectví významných osobností
3. *Armáda*: preventivní rozmístění ozbrojených sil, embargo, blokády na dovoz zbraní, kontrola zbrojení atd.
4. *Ekonomika a sociální oblast*: rozvojová pomoc, ekonomické reformy, sankce
5. *Politika*: vytváření politických stran a institucí, demokratizace politického systému, monitorování voleb, podpora lidských práv
6. *Právo*: Tribunály pro válečné zločince, vyšetřovací komise
7. *Média a vzdělávání*: mezinárodní a multietnické vysílání, rozšíření přístupu ke vzdělání ¹⁴

V první kapitole naší práce jsme se zaměřili na teorii konfliktu. Vymezili jsme si pojem konflikt, druhy konfliktů a jejich intenzitu. Zabývali jsme se také dynamikou konfliktu a možnostmi předcházení ozbrojeným krizím.

Libyjský konflikt bylo možné označit za konflikt mezinárodní, hlavně kvůli zapojení armády NATO do jeho průběhu. Tento konflikt si prošel téměř všemi fázemi, ovšem nedošlo k tzv. *postkonfliktnímu urovnání vztahů*.

¹² WAISOVÁ, Šárka. Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích. Praha: Portál 2005, s. 66

¹³ OSN PRAHA. *Charta organizace spojených národů* [online]. 2005 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/charta-organizace-spojnych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf>

¹⁴ WAISOVÁ, Šárka. Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích. Praha: Portál 2005, s. 77-78

2 Politický islám

Ve druhé kapitole naší práce se zaměříme na náboženství, které hraje důležitou roli v životě každého Libyjce, a tím je islám. Vymezíme si některé základní údaje, vztahující se k tomuto náboženství, ale hlavní roli zde bude hrát jeho role v politice. Závěr kapitoly bude patřit Zelené knize napsané M. Kaddáfím, která se dá označit za jeden z hlavních písemných pramenů naší práce.

2.1 Islám – základní fakta

Islám je spolu s křesťanstvím jedno z největších světových náboženství, co se týče počtu jeho vyznavačů – až 1,5 miliardy stoupenců. Je proto nutné, abychom si nastínili, alespoň základní informace o tomto náboženství. Vyznavači islámu se nazývají muslimové. Ti se dělí na dvě větve, a to sunnity a šíity. Sunnité uznávají nástupnictví voleného Abú Bakra, jako součást tradice, *sunny*.¹⁵ Tvoří většinu, zhruba 90 %¹⁶, nacházejí se převážně v zemích severní Afriky nebo také Indonésie. Naproti tomu Šíité uznávají nástupnictví Muhammedova bratrance Alího, najdeme je hlavně v blízkovýchodních státech Iráku a Iránu. Rozkol mezi těmito skupinami se v historii prohluboval a dodnes zůstává živý.¹⁷ Hlavním postavou a zakladatelem islámu je prorok Muhammed.

Islám nemá církevní organizaci, pouze obecně uznávané duchovní autority, místní učence (‘ulamá’) nebo právníky (‘fuqahá’). V šíitské větvi islámu, např. v Íránu se upevnil jistý hierarchický systém v čele s nejautoritativnějšími osobnostmi, kterým se dostává titulu ajatolláh neboli „znamení Boží“.¹⁸

2.1.1 Základní pilíře islámu

V posvátné knize muslimského náboženství Koránu se můžeme dočíst o tzv. Pilířích islámu, jež lze chápat jako povinnosti, které by měli věřící, praktikující muslimové dodržovat.

Jedná se o:

1. Šaháda – vyznání víry, Islámská Šaháda v překladu zní: Vyznávám, že není božstva, kromě Boha a Muhamed je posel Boží.

¹⁵ KROPÁČEK, Luboš. Duchovní cesty islámu. Praha: Vyšehrad 1998, s. 26

¹⁶ Islám. In: *Aktuálně.cz* [online]. 2011 [cit. 2014-01-15]. Dostupné z: www.wiki.aktualne.centrum.cz/islam-muslim-koran-mohamed

¹⁷ KROPÁČEK, Luboš. Duchovní cesty islámu. Praha: Vyšehrad 1998, s. 26

¹⁸ KROPÁČEK, Luboš. Islám a západ. Praha: Vyšehrad 2002, s. 76

2. Salát – nejstarší kultovní povinnost, pravidelná modlitba, 5x denně; modlitba je platná pouze za stanovených podmínek jako čistota těla, čistota místa a šatu, náležitě odění, zaujmutí správného postavení (směrem k Mekce), znalost modlitebních časů a zbožné předsevzetí

3. Zakát – povinná almužna, náboženská daň určená chudým, dá se říct, že jde o morální očištění majetku činnou sociální solidaritou

4. Saum – třicetidenní půst v měsíci Ramadánu, tento půst platí pro denní dobu, čili po západu slunce již může věřící půst přerušit

5. Hadždž – pouť do Mekky, povinnost pro každého muslima vykonat alespoň 1x za život.¹⁹

Džihád

Pojem Džihád je v dnešní době známý spíše v negativní souvislosti s islámem. Je to takový šestý pilíř islámské víry, povinnost bojovat za víru. Konečným cílem džihádu by měla být islamizace celého světa s tím, že protivníci mají být vyzváni k dobrovolnému přijetí islámu. Pojem se různě vykládá od práva odrážet útoky až po nutnost vést aktivní boj k podrobení nevěřících nepřátel. Oproti základním povinnostem, které jsou individuální, je tento „pilíř“ kolektivní. Problematická pasáž při výkladu pojmu spočívá hlavně v tom, že pokud věřící při Boji na stezce Boží padne, bude mu okamžitě zabezpečeno čestné místo v ráji.²⁰

2.2 Politický islám

Politický islám můžeme také označit pojmem islamismus, jako intenzivní projev islámu ve veřejném životě. Jeho sémantické pole zahrnuje teorii a praktickou politickou angažovanost. Znamená také organizované úsilí o islamizaci shora, pokud je při tom použito násilí, hovoříme o extremismu, případně o terorismu. Známé jsou také zvláštní varianty pojmu jako revoluční islám, protestní, tradiční, naftový, ropný či americký.²¹

Podle P. Barši má obrodný islám od 19. století dvě podoby, jednak fundamentalismus tradicionalistický a pak také modernistický. Na druhý z nich potom ve 20. letech minulého století navazuje islamismus. Významná část tohoto směru postupně

¹⁹ *Korán*. Přeložil I. Hrbek. 6. vydání. Praha: Odeon, 1991., s. 96-100; KROPÁČEK, Luboš. Duchovní cesty islámu. Praha: Vyšehrad 1998, s. 91-110

²⁰ KROPÁČEK, Luboš. Duchovní cesty islámu. Praha: Vyšehrad 1998, s. 114-116

²¹ KROPÁČEK, Luboš. Islám a západ. Praha: Vyšehrad 2002, s. 82

přistupuje na kompromis s pluralistickými institucemi modernity, ovšem radikální menšina sklouzává do stále sebevražednějšího teroristického džihadismu.²²

2.2.1 Fundamentalismus modernistický a tradicionalistický

Pojem fundamentalismus jako první použil egyptský sociolog Abdel - Malek, ten v něm vidí nový počátek islámského myšlení, který volá po návratu k pramenům a k očistě víry, kdy je cílem obnovit minulou velikost islámu. V posledních letech (hlavně po událostech z 9. 11. 2001) se ale do povědomí západního světa dostává tento pojem jako výraz pro označení reálné hrozby. Hrozby spojené s atentáty, únosy letadel a dalšími teroristickými činy. Samotný fundamentalismus definuje Stephan H. Pfurtner jako „*útěk k radikalismu, často spjatý s násilím, spolu s odmítáním dostatečné vnímavosti k realitě, racionality a rozvíjením svobody pro jednotlivce a společnost.*“²³

Islámský fundamentalismus můžeme definovat, buď jako intelektuální a mravní postoj, nebo také jako doktrinální předsíní politického islámu. Fundamentalismus také odmítá jakoukoliv kritiku Koránu. Fundamentalisté hlásají návrat ke Koránu a praxi raného islámu. Kaddáfí jde ještě dále a staví svůj proud jen na Koránu.²⁴

Tradicionalní fundamentalismus se na rozdíl od modernistického udržuje spíše ve vesnickém prostředí. Přijímá středověkou syntézu, chce žít starým způsobem. Tradicionalistu pohoršuje moderní technika jako nežádoucí novota, naproti tomu fundamentalista se jí snaží ovládnout ve svůj prospěch. Tradicionalista také vzhlíží k autoritě duchovních, kdežto fundamentalista se podřizuje sdružení či hnutí.²⁵

Mezi představitele tradicionalního fundamentalismu lze zařadit například hnutí Sanúsija působící na území dnešní Libye a Čadu pod vedením álíma Alí as Sanúsího. Představitelé modernistického fundamentalismu bychom mohli najít v Džamálu ad-Dín al-Afghnáním či v Muhamedu Iqbálovi.²⁶

2.2.2 Islamismus

Islamismus navazuje na fundamentalismus modernistický. Je to moderní sociální a politické hnutí, které prosazuje alternativní projekt vůči liberálnímu Západu. Islamisté formulují sociálně-politickou alternativu. Inspirují se hlavně Koránem, ale i prvky

²² BARŠA, Pavel. Západ a islamismus. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury 2001, s. 160-163

²³ KROPÁČEK, Luboš. Islámský fundamentalismus. Praha: Vyšehrad 1996, s. 9-19

²⁴ tamtéž, s. 20-33

²⁵ tamtéž, s. 20-33

²⁶ BARŠA, Pavel. Západ a islamismus. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury 2001, s. 160-163

komunistického a fašistického totalitarismu. V jejich myšlení se z obrodného islámu stává ideologie a politické hnutí. Základem jejich programu je podřízení individuálního i společenského života imperativům islámu. Mezi hlavní představitele islamismu patří ze sunnitské strany Muslimské bratrstvo, založené roku 1928 v Egyptě, ze šíitské strany pak duchovní Rúholláh (ajatolláh) Chomejní (1902-1989) z Íránu.²⁷

2.2.3 Teroristický džihadismus

Teroristický džihadismus je násilné křídlo islamismu. Objevuje se od 80. let 20. století a hlásá totální a mučednickou válku proti Západu a odpadlickým režimům muslimského světa. K hlavním postavám, ideologům či organizátorům patří Abdalláh Azzam, Ajmán al-Zavahrí či Usáma bin Ládín. Jako nejznámější organizaci teroristického džihadismu lze jmenovat teroristickou síť al-Káida. Vzhledem ke svému násilnému působení stojí tato organizace za řadou teroristických útoků provedených po celém světě s cílem zasáhnout co největší počet náhodných civilních obětí.²⁸ Působení této skupiny je samozřejmě ilegální, její představitelé dodnes okupují přední místa nejhledanějších světových zločinců.

2.3 Zelená kniha

V této práci, která se týká libyjského konfliktu, má zásadní význam Zelená kniha, napsaná přímo dlouholetým libyjským vůdcem Muammarem Kaddáfím. Je to základní ideologický text.

Kniha byla publikována v letech 1973 -1978 a je chápána jako třetí univerzální teorie, která překonává nedostatky kapitalismu a socialismu a směřuje své poselství hlavně k zemím třetího světa. Korán ani islám kniha přímo nikde nezmiňuje, hovoří se zde pouze obecně o náboženství, které chápe jako jediný zdroj legislativy a prvek harmonické jednoty národů.²⁹

První kapitola se jmenuje *Řešení problému demokracie*. Kaddáfí zde předkládá konečné řešení problému nástroje vlády. Řešení spočívá ve vytvoření lidových kongresů, lidové kongresy tvoří sám lid. Tyto základní kongresy si zvolí sekretariáty a lidové výbory, které nahradí vládní správu. Základní lidové kongresy nadále budou řídit lidové výbory a

²⁷ BARŠA, Pavel. Západ a islamismus. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury 2001, s. 160-163

²⁸ tamtéž, s. 160-163

²⁹ KROPÁČEK, Luboš. Islámský fundamentalismus. Praha: Vyšehrad 1996, s. 124

určovat politiku, již se budou řídit. Dle Kaddáfího tak vznikne správná definice demokracie – *Demokracie je kontrola lidu, prováděná lidem.*³⁰ Jedinou správnou cestou k vládnutí je podle Kaddáfího přímá demokracie.

Kaddáfí dále v této kapitole kritizuje většinu dnešních západních parlamentních demokracií, systém politických stran a referenda. Parlament je pro něj jen falešným zastoupením lidu, kdy jeho existence znamená nepřítomnost lidu. Poslanec sice zastupuje statisíce lidí, ale neudrží žádné organizační spojení s voliči a ti jsou od něj naprosto izolováni. Strana je dle něho jen soudobou diktaturou, nástrojem k vládě části nad celkem. *Strana vládne jménem lidu, ale svrchovanost lidu je nedělitelná.* Problémem jsou také referenda, kdy lidé nevyjadřují ve skutečnosti svou vůli, ale pouze prostě odpovídají Ano či Ne, bez dalšího vysvětlení.³¹

Druhá kapitola se nazývá *Řešení ekonomického problému.* Zde se Kaddáfí snaží vyřešit zejména problém, který vzniká ve vztahu výrobce – vlastník. Výrobci jsou i přes změnu v systému vlastnictví pouze námezdními dělníky, kteří nespoteřovávají svou produkci, ale dostávají mzdu, která je spíše jen dobročinností, než uznáním práva pracujících. Dělník je tedy jen a pouze dočasným otrokem ve vztahu k pánovi a nemá právo na spotřebu produkce. Konečným řešením je dle Kaddáfího odstranění mzdy a návrat k přirozeným zásadám, čímž se člověk osvobodí od otroctví. Tyto zásady zde byly již před zákony vytvořenými člověkem a přinesly spotřebu rovnající se produkci přírody. Dále jsou zde také uvedeny potřeby, které jsou nezbytné pro svobodu člověka. Jsou to: příbytek, příjem, vozidlo a půda. Důležité bylo pro Kaddáfího odstranění zisku a peněz, protože zisk znamená vykořisťování a to do socialistické společnosti nesmí patřit.³²

Třetí a poslední kapitola se nazývá *Sociální základna třetí světové teorie.* Tato kapitola se zabývá sociálním faktorem, vztahy ve společnosti, definují se zde pojmy jako rodina, kmen a národ. Rodina je dle M. Kaddáfího základním, nejdůležitějším prvkem státu, jedinec bez rodiny pozbývá životaschopnosti. „*V sociálním vztahu je rodinné společenství hodnotnější než společenství kmene, společenství kmene je hodnotnější než společenství národa a společenství národa je hodnotnější než společenství lidstva, pokud jde o soudržnost, lásku, solidaritu a prospěch.*“³³ Kmen je tedy jakousi velkou rodinou, která, poskytuje přirozená sociální práva a jistoty. Rozhodujícím faktorem při utváření kmene je pokrevní příbuznost. Oproti tomu národ poskytuje politickou ochranu jedince a je

³⁰ KADDÁFÍ, Muammar. Zelená kniha. Litvínov: Dialog 1990, s. 38

³¹ tamtéž, s. 21

³² tamtéž, s. 61-87

³³ tamtéž s. 106

společenskou strukturou, jejímž poutem je nacionalismus. Náboženství je zde zmíněno v pozitivním slova smyslu, ale pouze s podmínkou, že národ musí mít jen jedno náboženství, jinak nastávají spory.³⁴

Dále je v této kapitole zmíněna i role ženy, její postavení, specifika a odlišnost od role muže ve společnosti, je zde kladen důraz na mateřství a nepřímo také zavrhnuta možnost interrupce. Alespoň teoreticky je role ženy a jejích práv z hlediska Zelené knihy o něco příznivější, než jak je tomu v Blízkovýchodních státech, např. Iránu. Na závěr se Zelená kniha stručně vyjadřuje k problematice menšin, vzdělávání či sportu a zábavy.³⁵

Kapitola *Politický islám* nám objasnila jednak základní obecné principy islámu, ale hlavně jeho roli v politickém prostředí. Vysvětlili jsme si hlavní druhy politického islámu, a to fundamentalismus tradicionalistický a modernistický, islamismus a teroristický džihadismus. Důležité místo v této kapitole zaujala Zelená kniha, která nám nabízí základní ideje dlouholetého vůdce Libye M. Kaddáfího. Je nutno poznamenat, že v praxi vypadala vláda M. Kaddáfího velmi odlišně, než jak je popisován ideální systém v jeho Zelené knize.

³⁴ KADDÁFÍ, Muammar. Zelená kniha. Litvínov: Dialog 1990, s. 93-161

³⁵ Tamtéž, s. 93-161

3 Politicko-geografická charakteristika Libye

V této kapitole bychom se již zaměřili na samotnou problematiku Libye a to z politicko-geografického hlediska. Dále bychom věnovali pozornost obyvatelstvu, hospodářství a nerostným surovinám.

3.1 Geografická charakteristika

Libye je stát, který se nachází v severní Africe, mezi Egyptem, Alžírskem a Tuniskem. Ze severu její břehy omývá Středozemní moře.

Rozloha Libye je 1 759 540 km², to ji činí 17. největší zemí světa.

Celková délka hranic je 4 348 km.³⁶ Libyjské území má tvar lichoběžníku s téměř rovnoběžnými hranicemi na západě i východě. Západní hranice je určena 10° východní délkou, Libye zde sousedí s Tuniskem a Alžírskem. Východní hranice se nachází přibližně na 25° východní délkou a stát zde sousedí s Egyptem. Severní hranicí je Středozemní moře na zhruba 35° severní šířky, délka pobřeží, které omývá toto moře je zhruba 2000 km. Na jihu tvoří hranici s Nigerem, Čadem a Súdánem.³⁷

Libye je zhruba z 95 % pouštní zemí. Písečná poušť neboli erg pokrývá 20 % země, zbytek tvoří rozlehlé kamenité pláně (sahir) a horské masivy např. Džabal Nafta na západě či Džabal al - Akhdar na východě.³⁸

Hlavní městem je Tripolis (1,3 mil. obyvatel). Mezi další významná města patří Benghází (446 tis. obyvatel) a az - Zavíja (220 tis. obyvatel).³⁹

Libye se dělí do tří regionálních oblastí: Tripolsko, Fazzan a Kyrenaika.

Tripolsko – tento region leží na západě země a můžeme jej dále rozdělit menší zóny. Na severu nížce položená pobřežní planina, která se jmenuje Jifarah, přestože je to oblast velmi vyprahlá, obsahuje mnoho zavlažovaných oblastí a také zahrnuje hlavní město Tripolis. Na jih od Jifarahu je horská oblast zvaná Jabal.

Fazzan – leží na jihozápadě a je tvořen hlavně písečnou pouští, ve které se ale nachází početné množství roztroušených oáz

³⁶ Central Intelligence Agency: *THE WORLD FACTBOOK* [online]. 2014 [cit. 2014-01-27]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ly.html>

³⁷ BAHBOUH, Charif. *Libye*. Praha: Dar Ibn Rushd 2004, s. 26-27

³⁸ HAIMZADEH. *V srdci Kaddáfího Libye*. V Brně: Jota, 2011. s. 23-24

³⁹ KŘIVÁNEK, Daniel. *Politická geografie: pro zahraniční studenty*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2008. s. 157

Kyrenaika – je to největší region Libye, na severu, podél Středozemního moře se nachází náhorní plošina Jabal al- Akhdar, je to nejdůležitější zóna a zahrnuje například města Benghazi a Darna, na západ Jabal al- Akhdar přechází náhle v pobřeží Syrského zálivu, na východě zase sousedí s egyptskou hranicí. Na jih od Jabal al- Akhdar leží Libyjská poušť.⁴⁰ Tato poušť zabírá téměř celou část východní Libye, na jihu zde zasahuje kamenité pouštní pohoří Tibesti, jehož součástí je také nejvyšší libyjská hora Džabal Betta (2266 m).⁴¹

V Libyi neexistují trvale tekoucí řeky, řečiště se obnovují obvykle v období dešťů, poté zase vysychají. Proto jsou nejdůležitějším zdrojem vody podzemní prameny, tam kde jsou tyto prameny u povrchu, vznikly již dávno oázy.⁴² Jedinou (umělou) řekou je zatím nedokončený projekt z dob vlády M. Kaddáfího.

Libye, člen OPEC (Organizace zemí vyvážející ropu), má prokazatelně největší zásoby ropy ze všech afrických zemí, až za ní následují státy jako Alžírsko či Nigérie. Nejrozsáhlejší naleziště se nacházejí v oblasti Syrského zálivu (přibližně 90 %). Oblast libyjského státu z hlediska zásob ropy ale nadále zůstává velmi neprobádaná. Dle zpráv je asi jen 25 % území upraveno v dohodách o průzkumu s ropnými společnostmi. Celkově lze říci, že Libye byla považována za atraktivní ropnou provincii zvláště díky nízkým nákladům na využití ropy, její vysoké kvalitě a blízkosti pro evropský trh.⁴³

3.2 Obyvatelstvo

Celkový počet obyvatel je přibližně 6 milionů. Z tohoto počtu žije ve městech 77,7 % lidu. Hustota zalidnění je zhruba 3,4 obyvatel/km², což je jedna z nejnižších na světě.

Úředním jazykem je arabština. Ve větších městech se lze domluvit také anglicky a italsky.

Mezi nejpočetnější etnické skupiny v Libyi patří Arabové a Berbeři (97 %), dále pak také v menší míře Italové, Malt'ané, Řekové, Egypťané, Turci a Tunisané. Hlavním náboženstvím je islám; 97 % obyvatel se hlásí k sunnitskému směru.⁴⁴

⁴⁰Country Guide: LIBYA. *Washingtonpost.com* [online]. [cit. 2014-02-11]. Dostupné z: <http://www.washingtonpost.com/wp-srv/world/countries/libya.html>

⁴¹ DANKOVIČOVÁ, Inge. *Libye*. Praha: PRESSFOTO, 1980, s. 17-18

⁴² tamtéž, s. 18

⁴³ Libya Energy Data, Statistics and Analysis: Oil, Gas, Elektriciry,Coal. *Internet archive: Wayback Machine* [online]. 2007 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <http://web.archive.org/web/20080614195109/http://www.eia.doe.gov/emeu/cabs/Libya/Oil.html>

⁴⁴ KRIVÁNEK, Daniel. *Politická geografie: pro zahraniční studenty*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2008. s. 157

Libyjské kmeny

Libye je sice státem, ale nikdy nebyla národem. Lidé se zde jen velmi zřídka označují pojmem Libyjci. Kmeny v Libyi mají v současnosti stále velkou sílu, protože i když jsou v zemi politické strany, tak kmeny nad nimi mají jistou moc.⁴⁵

Podle Zelené knihy je kmen velká rodina, která vytváří pro své členy model chování. Je to jakási sociální škola, ve které jsou její členové vychováni již od dětství. Nabízí také sociální ochranu a společenskou jistotu.⁴⁶

V době vlády M. Kaddáfího tvořili oporu jeho režimu kmeny Qaddáfa, Magharha a Warfala, jejichž členové představovali páteř Kaddáfího důstojnického sboru a bezpečnostního aparátu.⁴⁷

3.3 Politická charakteristika

Libye je republika. Výkonnou moc představuje jednak prezident, v současné době jím je Nuri Abu Sahmayn, dále premiér se svým kabinetem. Zákonodárnou moc zastává Všeobecný národní kongres. Tento kongres se skládá v současnosti z 200 poslanců. Z tohoto počtu je 80 určeno pro strany, zbytek pro jednotlivce. První volby po svržení Kaddáfího se konaly 7. července 2012. V současnosti je v Libyi přechodná rada v čele s premiérem Ali Zaydanem.⁴⁸

Území Libye se člení na 22 distriktů: Al Butnan, Al Jabal al Akhdar, Al Jabal al Gharbi, Al Jafarah, Al Jufrah, Al Kufrah, Al Marj, Al Marqab, Al Wahat, An Nuqat al Khams, Az Zawiyah, Banghazi, Darnah, Ghat, Misratah, Murzuq, Nalut, Sabha, Surt, Tarabulus, Wadi al Hayat, Wadi ash Shati.⁴⁹

Státní vlajka Libye je tvořena třemi pásy – červený nahoře, černý uprostřed a zelený dole s bílým půlměsícem a hvězdou uprostřed černého pruhu. Rudý pruh reprezentuje region Fezzan, černý Kyrenaiku a zelený Tripolsko; půlměsíc a hvězda představuje hlavní státní náboženství Islám. Tato vlajka symbolizovala již v letech 1951-

⁴⁵ Libya - Tribes. In: *GlobalSecurity.org* [online]. [cit. 2014-02-05]. Dostupné z: <http://www.globalsecurity.org/military/world/libya/tribes.htm>

⁴⁶ KADDÁFÍ, Muammar. Zelená kniha. Litvínov: Dialog 1990, s. 105-107

⁴⁷ GOMBÁR, Eduard. Dramatický půlměsíc: Sýrie, Libye a Irán v procesu transformace. Praha: Univerzita Karlova; Nakladatelství Karolinum 2001, s. 84

⁴⁸ *Central Intelligence Agency: THE WORLD FACTBOOK* [online]. 2014 [cit. 2014-01-27]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ly.html>

⁴⁹ tamtéž

1969 libyjské království a nahradila dřívější celozelenou variantu Kaddáfího režimu, která představovala islám a region Tripolsko.⁵⁰

Státní hymna Libye se jmenuje „*Allahu Akbar*“, slova napsal Mahmoud el- Sherif a hudbu složil AbdallaShams el-Din. Původně tato hymna byla válečnou písní egyptské armády z roku 1956.⁵¹

3.4 Hospodářská charakteristika

Pro Libyi je základním zdrojem příjmů těžba a zpracování ropy. Těží se zde také zemní plyn, kamenná sůl a sádra. Velmi rozvinutý je zpracovatelský průmysl, zvláště petrochemie. Dále také potravinářský, textilní, tabákový, oděvní a papírenský průmysl mají vyšší význam pro ekonomiku země.

Zemědělství tvoří základní zdroj příjmu až pro 40 % obyvatel. Pěstuje se zde ječmen, pšenice, palma datlová, melouny, podzemnice olejná a tabák. Významný je i chov ovcí, koz, skotu, koní velbloudů a oslů.

Dopravní síť je řídká, silnice jsou ve výstavbě a železničních tratí je nedostatek. Co se týče nákladní přepravy, tak převažuje automobilová doprava. K přepravě ropy a plynu slouží ropovody a plynovody.⁵²

Ropa a zemní plyn jsou také hlavními komoditami, s kterými Libye mezinárodně obchoduje. Vývoz těchto surovin tvoří až 95 % celkového exportu. Mezi největší odběratele patří Itálie, Německo, Francie a Španělsko. Těžbu a vývoz zajišťuje společnost Mellitah Oil&Gas, což je společný podnik Libyjské National Oil Corporation a Italské ENI.⁵³

Velkým surovinovým problémem, a to nejen v Libyi, je nedostatek vody. Minulá libyjská vláda se snažila tuto situaci netradičně vyřešit. Velká umělá řeka je největší projekt svého druhu na světě, který vznikl za doby Kaddáfího vlády. Výstavba tohoto projektu vznikla v roce 1984, protože bylo potřeba přinést vodu do severních oblastí Libye. Stavba byla rozdělena do 4 etap. První byla dokončena v roce 1991, kdy z jiholibyjské oblasti as-Sásír bylo vybudováno zhruba 1870 km dlouhé potrubí vedoucí do města BENGHÁZÍ. Druhá etapa byla dokončena v roce 1996 a přivedla vodu do Tripolisu. Celkově

⁵⁰ Central Intelligence Agency: *THE WORLD FACTBOOK* [online]. 2014 [cit. 2014-01-27]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ly.html>

⁵¹ tamtéž

⁵² *Státy světa: mapy, státní symboly, základní údaje, obyvatelstvo, hospodářství, státní zřízení, historie, hlavy států*. 1. vyd. Praha: Fragment, 2001. s. 205

⁵³ Libye: Zahraniční obchod země. In: *BusinessInfo.cz* [online]. [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/libye-zahranicni-obchod-zeme-18956.html>

bylo vykopáno přes 1300 studní, z nichž je denně čerpáno průměrně až 6,5 milionu m³ vody. Voda by měla být využívána jako pitná, ale i pro průmyslové účely.⁵⁴

Osud tohoto projektu není jasný, protože jej financovala vláda M. Kaddáfího. V roce 2011 bylo potrubí také částečně poškozeno náletem jednotek NATO. V dnešní době je projekt velmi kritizován, neboť jeho stavba stála přes 30 miliard dolarů. Problematické jsou také rozsáhlé ekonomické následky.⁵⁵

V rámci kapitoly *Geografická a politická charakteristika Libye* jsme si vymezili základní fakta a poznatky, které souvisejí s tímto severoafrickým státem. Libye je tedy pouštní stát s velkou rozlohou, ale k tomu neúměrně malým počtem obyvatel. Obyvatelstvo je převážně arabské, vyznávající islám. Typickým je také stále přetrvávající kmenový systém v některých částech státu.

Tato země je závislá na exportu ropy a zemního plynu, který tvoří až 95 % a zejména Kaddáfího režim v minulosti velmi profitoval z těchto surovin. Je pravděpodobné, že bez tohoto surovinového bohatství by jeho stabilita byla na nízké úrovni.

Jedním z hlavních problémů Libye, který je typický i pro většinu ostatních arabských či afrických zemí, je přístup k vodě. Snahou jak vyřešit tuto situaci bylo vybudování Velké umělé řeky, ovšem tento projekt nebyl dokončen a problém s vodou je stále aktuální.

⁵⁴ BAHBOUH, Charif. *Libye*. Praha: Dar Ibn Rushd 2004, s. 39

⁵⁵ Největší umělá řeka na světě by měla zásobovat pouštní zemi vodou. In: *National geographic: Česko* [online]. [cit. 2014-02-11]. Dostupné z: <http://www.national-geographic.cz/detail/nejvetsi-umela-reka-na-svete-tece-pod-libyi-tisice-let-by-mela-zasobovat-poustni-zemi-vodou-38336/>

4 Historické souvislosti

Kapitola nám nastíní významné mezníky dějin státu Libye, již od nejstarších historických období. Hlavní důraz je zde kladen na období vlády plukovníka Muammara Kaddáfího, tj. od roku 1969 do roku 2010. Vymezíme si zde podrobněji politický systém Libye tzv. džamahíríja, plukovníkův životopis a mezinárodní vztahy tohoto státu.

4.1 Libye do roku 1969

Libye byla již od dávného starověku křižovatkou různých etnických migrací. První obyvatelé, o kterých máme písemnou zmínku, byli nazýváni starými Egyptany nejprve „Lubu“, posléze jim staří Řekové dali dodnes vžitý název Libyjci. Tito obyvatelé byli často v kontaktu s Egyptany, kteří na ně měli velký vliv, a naopak je dokonce doloženo, že 22. egyptská dynastie byla libyjského původu. Libye nikdy nebyla ve starověku jednotná, na jejím území vznikly postupně 3 oblasti: *Kyrenaika*, která se nacházela v severovýchodní části, zde Řekové založili několik osad, např. Kyrené či Eusperides (dnešní Bengházi); *Tripolsko*, západní část, to založili Féničané; *Fezzán*, jižní oblast, kde vytvořili jako první svůj stát Garamanti. Po pádu Kartága a pozdější okupaci Egypta se libyjské území dostalo pod správu starověkého Říma. V 7. století n. l. probíhala arabská expanze a Arabové dobyli Tripolis i Kyrenaiku, zdejší berberské obyvatelstvo přijímá islám. V roce 1510 se města Tripolisu zmocnili Španělé, posléze od roku 1530 – 1551 zde vládou maltézští rytíři. V roce 1551 Tripolsko okupují Osmané a Libye se stává na dlouhou dobu jejich provincií.⁵⁶

Za vlády Júsufa Paši Qaramánli (1795-1832) se Tripolsko stává lokální námořní mocností, tento vladař také získal kontrolu nad Kyrenaikou a Fezzánem a poprvé tím integruje území budoucí Libye. Tento vládce také v roce 1832 žádal osmanského sultána Mahmuda II. o titul pro svého nástupce, ovšem neuspěl a to vyústilo v intervenci Osmanů do Tripolisu a následnému obnovení osmanské vlády. Kyrenaika získala výjimečný status a její guvernér byl řízen rovnou z Cařihradu. S oblastí Kyrenaiky se pojí zejména aktivity mystického řádu *Sanúsija*.⁵⁷

V roce 1911 se dostala oblast Libye do zájmu Itálie a 30. září 1911 došlo k vyhlášení války mezi Itálií a Osmanskou říší, která po patové situaci byla nucena,

⁵⁶ DANKOVIČOVÁ, Inge. *Libye*. Praha: PRESSFOTO, 1980, s. 10-13.

⁵⁷ SCHULZE, Reinhard. *Dějiny islámského světa ve 20. století*, s. 82, Sanúsija - tento řád nabyl velké moci a měl v roce 1920 v oblasti Kyrenaiky až 40 000 stoupenců a 49 řádových obcí; GOMBÁR, Eduard. *Moderní dějiny islámských zemí*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1999, s. 163-166

vzhledem k nedostatku diplomatických spojenců, akceptovat mírové podmínky Itálie.⁵⁸ Tento mír byl uzavřen v Lausanne, Turci se museli vzdát všech svých provincií v Africe ve prospěch Itálie a tím skončila jejich více než 400letá nadvláda v Africe.⁵⁹

Itálie nakonec anektovala se souhlasem ostatních velmocí 19. října 1912 území Tripolisu, Kyrenaiky a Fezzánu. Itálie ale neměla tato území plně pod kontrolou. Již zmíněný řád Sanúsijů vedl proti Italům odpor zejména v oblasti Kyrenaiky.⁶⁰

Krátké trvání měla Tripolská republika, považována za jednu z prvních v islámském světě. Byla vyhlášena 16. 11. 1918 a založena libyjským novinářem Sulajmánem al-Bárúdím (1870-1940). O rok později, ale již vedoucí představitelé Tripolské republiky museli přijmout italskou svrchovanost a po smrti jednoho ze svých vedoucích představitelů přešlo celé vedení do podzemí.⁶¹

Italská svrchovanost trvala až do roku 1943, kdy vojska spojenců okupovala Libyi. Britové zabrali Kyrenaiku a Tripolsko a Francouzi Fezzán. Tato okupace trvala i po skončení války.⁶²

V roce 1949 se vůdce Sanúsije Sajjid Idrís (1890-1983) prohlásil emírem Kyrenaiky a jeho emirát uznala Velká Británie. Později se také Idrís prohlásil libyjským králem a 24. prosince 1951 byla vyhlášena samostatnost jeho království.⁶³

Sajjid Idrís se za své vlády opíral hlavně o sanúsijské šajchy a kyrenaické kmenové elity a volby v roce 1952 skončili vítězstvím jeho kandidátů. Ze začátku vlády Idríse zde stále byl patrný britský vliv, později předseda vlády v letech 1954-1957 Mustafa Bin Halím, podporoval americké zájmy související s ropou. V dubnu roku 1963 zanikl systém tří celků Tripolska, Kyrenaiky a Fezzánu a Libye se stala jednotným celkem.⁶⁴

4.2 Libye za Kaddáfího éry

Libyjské království a staré kmenové vazby se bohužel nedokázaly vyrovnat s velkým přílivem lidí do měst a na ropná pole. Migranti sebou přinesli množství různých kulturních a politických názorů, proto nebyl problém pro skupinu kolem důstojníka Muammara al-Kaddáfího problém získat pro svůj převrat tolik potřebné společenské uznání.⁶⁵

⁵⁸ SCHULZE, Reinhard. *Dějiny islámského světa ve 20. století*. Vyd. 1. Brno: Atlantis, 2007, s. 60-62

⁵⁹ HRBEK, Ivan. *Dějiny afriky: kniha druhá*. 1966. vyd. Praha: Svoboda, 1966, s. 207-208.

⁶⁰ GOMBÁR, Eduard. *Moderní dějiny islámských zemí*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1999, s. 341-343

⁶¹ SCHULZE, Reinhard. *Dějiny islámského světa ve 20. století*. Vyd. 1. Brno: Atlantis, 2007, s. 81-83

⁶² DANKOVIČOVÁ, Inge. *Libye*. Praha: PRESSFOTO, 1980, s. 15-17

⁶³ SCHULZE, Reinhard. *Dějiny islámského světa ve 20. století*. Vyd. 1. Brno: Atlantis, 2007, s. 158-159

⁶⁴ GOMBÁR, Eduard. *Kmeny a klany v arabském Maghribu*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007, s. 24

⁶⁵ SCHULZE, Reinhard. *Dějiny islámského světa ve 20. století*. Vyd. 1. Brno: Atlantis, 2007, s. 217-219

Převrat se uskutečnil 1. září 1969 a Kaddáfího jednotky složené z kmenů Kaddáfa, Magharha a Warfala se pod vedením organizace Svobodných důstojníků utkaly s monarchistickými Cyrenaica Defence Forces a dokázaly je porazit. Následně byla svržena monarchie a zrušen mystický řád Sanúsíja.⁶⁶

Kaddáfí se zpočátku své vlády inspiroval egyptským násirismem, došlo k změně vlajky a hymny. Také zde bylo úsilí o sjednocení Egypta s Libyí. V legislativě se také ovšem uplatňovali islámské principy jako zákaz pití alkoholu či bičování za nemanželský pohlavní styk.⁶⁷ Oficiálně libyjský režim oznámil zavedení „šarí’y“ v roce 1972 a to znamenalo první jednoznačné přijetí islámu vojenským režimem.⁶⁸

V roce 1976 vydal Kaddáfí první díl Zelené knihy, ve které se věnuje politickému systému a zde používá termín „*Džamáhíríja*“, což znamená „vláda mas“. Oficiálně je Džamáhíríja vyhlášena ve městě Sebha 2. března 1977. Tímto tak začala nová fáze libyjské revoluce. Libyjská vláda byla zrušena a nahrazena Všeobecným lidovým výborem. Politické strany byly zrušeny, členství v některé z nich se trestalo smrtí. Kaddáfí se svou džamáhíríjí inspiroval v přímé demokracii beduínských kmenů, ten kdo nesouhlasil s vůlí a myšlenkami kmene, byl vyhnán na okraj společnosti. Systém vlády byl v Libyi značně chaotický, politickou linii určovala džamáhíríjá, paralelně zde byla ovšem i státní výkonná moc. Prakticky ale hlavní moc držela úzká skupina v čele s vůdcem revoluce M. Kaddáfím.⁶⁹

„*Temné desetiletí*“, tak bývá označováno období v letech 1978-1987. Vyznačovalo se zvýšeným politickým útlakem a hospodářskými potížemi. Moc se uplatňovala hlavně skrze revoluční výbory, jejich členové, pokud byli loajální, dostávali různé výhody, jako např. možnost vycestování do zahraničí či dlouhodobé bezúročné úvěry. Nejdůležitějším úkolem bylo ochraňovat M. Kaddáfího před výkonnou mocí a členy bývalé Rady revolučního vedení. Revoluční výbory ke splnění tohoto úkolu mohli zatýkat i popravovat.⁷⁰ Jako zajímavost by se dala uvést změna kalendáře v listopadu 1978, který Kaddáfí upravil tím způsobem, že posunul islámský letopočet o 10 let, protože smrt

⁶⁶ SCHULZE, Reinhard. *Dějiny islámského světa ve 20. století*. Vyd. 1. Brno: Atlantis, 2007, s. 217-219

⁶⁷ GOMBÁR, Eduard. *Dramatický půlměsíc: Sýrie, Libye a Irán v procesu transformace*. Praha: Univerzita Karlova; Nakladatelství Karolinum 2001, s. 84-85

⁶⁸ SCHULZE, Reinhard. *Dějiny islámského světa ve 20. století*. Vyd. 1. Brno: Atlantis, 2007, s. 217-219

⁶⁹ GOMBÁR, Eduard. *Dramatický půlměsíc: Sýrie, Libye a Irán v procesu transformace*. Praha: Univerzita Karlova; Nakladatelství Karolinum 2001, s. 84-85

⁷⁰ Tamtéž, s. 87-88

proroka Muhameda považoval za nejvýznamnější náboženský mezník. Proto měla Libye odlišné datování, než ostatní arabské státy.⁷¹

Období v letech 1988-1996 bývá nazýváno „zelená přestavba“. Období znamenalo jisté uvolnění libyjské ekonomiky a realističtější zahraniční politiku. Libye se totiž dostala v důsledku sankcí do mezinárodní izolace a bylo již potřeba něco změnit. Již v září 1987 bylo vyhlášeno obnovení soukromého podnikání, posléze došlo také ke kritice revolučních výborů a 12. června 1988 byla vyhlášena Velká zelená charta lidských práv.⁷² Charta znamenala částečné politické uvolnění. Vzhledem k pokračujícím hospodářským potížím se revoluční výbory, dokonce i samotný vůdce dostali pod palbu kritiky. M. Kaddáfí na to reagoval v září 1993 zřízením komunálního systému, kdy země byla rozdělena na 1500 autonomních oblastí. Bylo vytvořeno také 250 očistných výborů, které kontrolovaly majetek Libyjců. V březnu 1997 byl vydán zákon označovaný jako Charta cti, podle kterého bylo možno kolektivně trestat skupiny, které kritizují vládu džamáhírije.⁷³

4.2.1 Zahraniční politika, aféra Lockerbie a sankce OSN

Libyjská zahraniční politika byla výhradně v rukou M. Kaddáfího a až do roku 1977 byla svázána s egyptskou zahraniční politikou.⁷⁴ V roce 1978 byly ovšem podepsány Campdavidské smlouvy mezi Egyptem a Izraelem. Smlouvy znamenaly mír mezi oběma zeměmi a tehdejší izraelský premiér Menachem Begin a egyptský prezident Anwar el-Sadat byly za ně odměněny Nobelovou cenou míru.⁷⁵ M. Kaddáfí se proti těmto smlouvám a politice Egypta ostře vyhradil a začal zavádět svou vlastní zahraniční politiku, která ovšem byla značně chaotická a měla pro Libyi katastrofální důsledky, které vedly k izolaci země.⁷⁶

Jednou z příčin, proč se Libye dostala na konci 80 let 20. století do mezinárodní izolace, je aféra Lockerbie. Lockerbie je skotské město, nad kterým došlo 21. prosince 1988 k výbuchu letadla americké společnosti PanAm. Při tomto neštěstí přišlo o život celkově 259 lidí, kteří cestovali v letadle, a dalších 11 osob zahynulo přímo v samotném

⁷¹ KROPÁČEK, Luboš. Islámský fundamentalismus. Praha: Vyšehrad 1996, s. 125

⁷² celý text v angličtině lze nalézt online zde: <http://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/SERIAL/57641/65910/F702695289/LBY57641.PDF>

⁷³ GOMBÁR, Eduard. Dramatický půlměsíc: Sýrie, Libye a Irán v procesu transformace. Praha: Univerzita Karlova; Nakladatelství Karolinum 2001, s. 89-90

⁷⁴ tamtéž, s. 97

⁷⁵ Camp David Accords. In: *Britannica: Academic Edition* [online]. [cit. 2014-02-12]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/91061/Camp-David-Accords>

⁷⁶ GOMBÁR, Eduard. Dramatický půlměsíc: Sýrie, Libye a Irán v procesu transformace. Praha: Univerzita Karlova; Nakladatelství Karolinum 2001, s. 97

městě při dopadu stroje. Libye se přiznala k odpovědnosti za útok až v roce 2003.⁷⁷ Zajímavostí je, že výbušnina použitá při výbuchu letadla byla vyrobena v tehdejší Československu. Jedním z důvodů, proč došlo k tomuto teroristickému útoku, mohla být akce Američanů, kteří bombardovali cíle v Libyi v roce 1985, a zemřelo při nich 47 lidí. Uvažuje se také i o odvetě za výbuch v západoberlínské diskotéce, při němž zahynula Kaddáfího adoptivní dcera.⁷⁸

V roce 1992 OSN potrestala Libyi sankcemi kvůli podezření z podpory terorismu. Rezoluce č. 748 z 31. března znamenala pro Libyi letové a zbrojní embargo a omezení počtu diplomatů v zahraničí. Rezoluce č. 883 z 11. listopadu 1993 zpřísnila sankce a zmrazila finanční zdroje a fondy Libye a také zakázala poskytnutí strojů na zpracování a transport ropy. Další rezoluce č. 1192 z 28. srpna 1998 potvrdila výše zmíněné rezoluce, ale slíbila v případě příjezdu dvou hledaných osob z případu Lockerbie pozastavení těchto opatření.⁷⁹

M. Kaddáfí nakonec poslal v květnu 1999 k soudu Libyjce Abd al-Básita Mikráhího a Lamína Chalífu Fahímu, přesto ale tvrdil, že teroristický útok na letadlo PanAm nenařídil a formálně se zřekl terorismu.⁸⁰ Nejnovější důkazy z kauzy Lockerbie dávají bývalému vůdci za pravdu a sdělují, že teroristická stopa vede do Íránu. Ten se podle informací bývalé příslušníka tamních tajných služeb mstil za sestřelení letadla airbus, které vlastnila íránská společnost Iran Air. Írán ale tyto informace popírá. Libye se dle Saifa al-Isláma přiznala k útoku jen kvůli zrušení sankcí.⁸¹

M. Kaddáfí byl vždy skoro posedlý myšlenkou panarabismu a snažil se sjednocovat svůj stát s dalšími arabskými státy. První neúspěšný pokus o sblížení proběhl 17. dubna 1971 v Benghází při setkání prezidentů Asada, Sádáta a Kaddáfího, ale ztroskotat již o 2 roky později. Další pokus proběhl v roce 1974, kdy na pouhý měsíc bylo sjednoceno Tunisko s Libyí. Snahy Libye i přes neúspěchy pokračovaly a vyvrcholily 17. listopadu 1989, vytvořen byl Svaz arabského Maghribu, ale kvůli mezinárodním sankcím tento

⁷⁷ <http://edition.cnn.com/2013/12/21/world/europe/lockerbie-anniversary/>: vůdce Libye Muammar Kaddáfí se rozhodl v roce 2003 vyplatit pozůstalým po obětech částku v hodnotě 2,7 miliardy dolarů

⁷⁸ Memento jménem Lockerbie. *Ceskatelevize.cz* [online]. [cit. 2014-02-11]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kalendarium/255654-memento-jmenem-lockerbie-mnohe-odpovedi-zustaly-ukryty-v-troskach/>

⁷⁹ Užití sankcí podle kapitoly VII Charty OSN. In: *OSN Praha: Zprávy* [online]. 2000 [cit. 2014-02-12]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=708>

⁸⁰ Terorismus nad Lockerbie po 25 letech: Nové pochyby o soudním procesu. *Česká pozice* [online]. [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://www.ceskapozice.cz/zahranici/svetove-udalosti/terorismus-nad-lockerbie-po-25-letech-nove-pochyby-o-soudnim-procesu?page=0.2>

⁸¹ Atentát nad Lockerbie: Nové důkazy ukazují na Írán. *Ceskatelevize.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/265974-atentat-nad-lockerbie-nove-dukazy-ukazuji-na-iran/>

spolek příliš nefungoval. Kromě Sýrie se totiž žádný další stát proti sankcím vůči Libyi nepostavil a M. Kaddáfí se poté již soustředil na „Afriku“.⁸²

V Africe se Kaddáfí snažil prosazovat zejména pomocí vojenské síly. Za připomenutí stojí hlavně jeho aktivity ve státě Čad. S tímto státem uzavřel dohodu o spolupráci v roce 1974 a o 4 roky později se zapojil do občanské války a dokonce se mu podařilo rozdělit zemi na libyjskou a francouzskou sféru vlivu. V roce 1981 Tripolis oznámil možnost sjednocení Čadu s Libyí, ovšem ostatní africké státy s tím nesouhlasily. Po třetí a čtvrté občanské válce v Čadu byla v roce 1989 podepsána mírová dohoda mezi Francií a Libyí.⁸³

S vojenskou silou tedy Libye v rámci své „africké integrace“ neuspěla, na radě tak byla diplomatická cesta. Jeden z Kaddáfího plánů byl představen 3. dubna 2000 v Káhiře a zaobíral se ideou vytvoření „Spojených států Afrických“.⁸⁴ Jistou podobu této myšlenky dal M. Kaddáfí v roce 2009, kdy byl zvolen předsedou africké unie. Podle jeho slov by Afrika mohla zvýšit svůj vliv v mezinárodním jednání a lépe se vypořádat s konflikty nebo chudobou. Také zde navrhoval vytvoření jednotné africké měny a jednotných cestovních dokladů pro Afričany. Panovaly zde ale obavy menších států o svou suverenitu a proti byla také nejvyspělejší stát kontinentu Jihoafrická republika.⁸⁵

4.2.2 Muammar Kaddáfí

Libyjská historie 2. poloviny 20. století je spjata hlavně s jednou významnou osobností, kterou je plukovník Muammar Kaddáfí. Je proto nutné se blíže seznámit s životopisem tohoto excentrického vůdce.

Muammar Kaddáfí se narodil v roce 1942 uprostřed pouštní oblasti Syrta, která se nachází mezi Kyrenaikou a Tripolskem. Patřil k menšímu kmeni Kaddáfa. V 10 letech nastoupil do školy v Syrtě a již v té době měl u svých spolužáků přirozenou autoritu. V 17 letech se svými přáteli založil tajnou politickou skupinu, ve svých myšlenkách formoval svůj velký sen a tím byla potřeba vytvořit jednotný arabský národ formou arabské revoluce. Ovšem byl odhalen a posléze vyloučen ze všech fezzánských škol. Poté Kaddáfí

⁸² GOMBÁR, Eduard. Dramatický půlměsíc: Sýrie, Libye a Irán v procesu transformace. Praha: Univerzita Karlova; Nakladatelství Karolinum 2001, s. 97-119

⁸³ tamtéž, s. 97-119

⁸⁴ tamtéž, s. 97-119

⁸⁵ Kaddáfí chce vytvořit spojené státy africké. In: *Aktuálně.cz* [online]. 2009 [cit. 2014-02-12]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/afrika/clanek.phtml?id=628588>

studoval v Misurátě práva a nakonec se dostal na vojenskou akademii, kde se staral o nábor vyšších důstojníků.⁸⁶

Vzestup M. Kaddáfího se pojí s datem 1. 9. 1969. V tento den velel skupině vojenských důstojníků a chopil se moci nekrvavou revolucí a svrhl monarchii. Dosavadní libyjský král Idrís I. se nacházel v Turecku a jeho nástupce korunní princ Hassan oznámil podporu novému režimu, který libyjská vojenská junta přejmenovala na Libyjskou arabskou republiku. V lednu 1970 získal Kaddáfí titul premiéra a začal prosazovat politiku arabské jednoty, nabízel a pokoušel se o federace se sousedními zeměmi.⁸⁷

V roce 1977 se začal označovat jako prezident Všeobecného lidového kongresu, ovšem již o 2 roky později se formálně vzdal všech titulů, ale i tak zůstal de facto hlavou Libyjského parlamentu a nejmocnějším mužem Libye. V této době také napsal a vydal Zelenou knihu, ve které popisuje svou politickou filozofii.⁸⁸

Jako někteří významní státníci se ani Muammar Kaddáfí nevyhnul pokusům o atentát. Například 8. května 1984 se skupina 22 ozbrojených mužů pokusila o zabití vůdce přímo v jeho vlastním opevněném sídle v kasárnách Báb al-Azízija. I když kolovaly zprávy o úspěšném atentátu, ještě ten den se Kaddáfí ukázal v libyjské televizi spolu s fotografiemi neúspěšných mrtvých atentátníků. Po tomto útoku také nastalo rozsáhlé zatýkání a veřejné popravy přenášené dokonce televizí.⁸⁹

Kaddáfí se ale vždy choval velmi pragmaticky a od násilí se dokázal i oprostít. Po sankcích od OSN pochopil, že nemůže soupeřit se státy jako je USA a potřeboval právě návrat amerických společností, aby znovu zprovoznil svůj ropný průmysl. Přijal tedy podmínky OSN, ustoupil od terorismu, výroby zbraní hromadného ničení a odškodnil pozůstalé obětí při pádu letadla PanAm. Po útocích z 11. září 2001 také odsoudil terorismus Al-Kaidy.⁹⁰

Kaddáfí byl jedním z nejdéle vládnoucích představitelů arabského světa, jeho diktatura trvala celkem 42 let. Ale ani on nedokázal se vypořádat s vlnou revolucí, které sebou přineslo tzv. Arabské jaro a 20. října 2011 byl zabit ve městě Sirta. Přestože Libyjci a

⁸⁶ HAIMZADEH, Patrick. *V srdci Kaddáfího Libye*. V Brně: Jota, 2011, s. 44-45

⁸⁷ BBC ON THIS DAY: 1.1969: Bloodless coup in Libya. *BBC* [online]. 2008 [cit. 2014-02-23]. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/september/1/newsid_3911000/3911587.stm

⁸⁸ Muammar Al-Gaddafi. *National Cold War Exhibition* [online]. 2013 [cit. 2014-02-23]. Dostupné z: <http://www.nationalcoldwarexhibition.org/the-cold-war/biographies/muammar-al-gaddafi/>

⁸⁹ KRINCVAJ, František a Ivan HRBEK. *Dotek obráceného pŕlmsíce*. Vyd. 1. Praha: Grafit, 1994, s. 174-175

⁹⁰ HAIMZADEH, Patrick. *V srdci Kaddáfího Libye*. V Brně: Jota, 2011, s. 48-49

ostatní oběti jeho činů po celém světě byli okradeni o řádný soud, jeho smrt vyvolala nadšení a oslavy po celém území Libye.⁹¹

Za svého života měl Kaddáfí dvě manželky. První se jmenovala Fatiha, byla povoláním učitelka a zplodila s vůdcem syna Muhammada. Více informací o ní nejsou k dispozici. Jeho druhá manželka se jmenovala Safia Farkash. Je matkou jeho sedmi dětí, po dobytí Tripolisu zřejmě utekla do Alžírsko.

Nejstarší syn Kaddáfího Muhammad byl zodpovědný za obecnou zprávu pošt a telekomunikací, byl prezidentem olympijského výboru a fotbalového klubu, nikdy se nezajímal o politiku a vojenské otázky.

Druhý syn Sajf al-Islám již tyto politické ambice měl a býval často uváděn jako nástupce svého otce. Kontroloval National Oil Company. Také se zapojoval do vojenských operací. Mluví plynule anglicky a byl označován jako moderní tvář Libye. V současné době je stíhán Mezinárodním trestním soudem (ICC) za zločiny proti lidskosti.

Sádi Kaddáfí, třetí syn vůdce, byl ženijním plukovníkem a prezidentem největšího fotbalového klubu. Byl popisován jako násilník a měl během vzpoury v Bengházi dávat rozkazy ke střelbě do demonstrantů.

Čtvrtý syn Mutasím Alláh byl plukovníkem a velitelem vševojskového praporu. Jeho otec ho podezřival z přípravy státního převratu a proto žil několik let v exilu v Egyptě. Poté byl ale omilostněn. Dnes je považován za mrtvého.

Za zmínku ještě stojí Kaddáfího dcera Áiša, která je profesí advokátka, pozornost na sebe upoutala v roce 2000, kdy obhajovala Irskou republikánskou armádu (IRA). Předsedala také charitativní organizaci Wa Atassimou.^{92 93}

Dle nejnovějších zpráv začal 14. 4. 2014 soud se syny bývalého vůdce Libye M. Kaddáfího, a to se Sajfem al-Islámem a Saadím Kaddáfím. Oba muži čelí obvinění ze zločinů proti lidskosti. Panuje ale obava, jestli dokáže nestabilní Libye zajistit spravedlivý soud.⁹⁴

⁹¹ BBC News: The Muammar Gaddafi story. [online]. [cit. 2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-12688033>

⁹² HAIMZADEH, Patrick. *V srdci Kaddáfího Libye*. V Brně: Jota, 2011, s. 11-15;

⁹³ BBC News: *The Gaddafi family tree* [online]. 2011 [cit. 2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-12531442>

⁹⁴ V Libyi začal soud, před nímž stojí i Kaddáfího synové. *České noviny.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/svet/zpravy/v-libyi-zacal-soud-pred-nimz-stoji-i-kaddafiho-synove/1067524>

V kapitole *Historické souvislosti* jsme se dozvěděli nejdůležitější informace o dějinném vývoji státu Libye. Je nezbytné si uvědomit, že Libye dlouhou dobu nebyla jednotná a její regiony, především Tripolsko a Kyrenaika se vyvíjely odlišně. Po římské nadvládě ve starověku, dobyli toto území Arabové a od 2. poloviny 16. století zde vládli Osmanští Turci. Ti toto území ztratili až v období 1. světové války, kdy prohráli válečný konflikt s Itálií. Samostatné Libyjské království se vytvořilo až v roce 1951 za podpory Velké Británie. Moderní etapa dějin Libye začala 1. 9. 1969 státním převratem plukovníka Muammara Kaddáfího a svržením monarchie. Tento státník sice v rámci teorie zastával “přímou demokracii“, kterou nazval džamáhíríja, v praxi ale vládl neomezeně jako diktátor. Přišel jako jeden z prvních s vizí sjednocení arabských států a posléze také s návrhem Spojených států afrických, v obou projektech byl ale neúspěšný. Libye byla za jeho vlády mnohokrát obviněna z podpory mezinárodního terorismu a dostávala se do politické a hospodářské izolace. Plukovník Kaddáfí, ale i přesto dokázal vydržet u moci 42 let a svrhla jej až vlna revolucí, zvaná Arabské jaro.

5 Libyjský konflikt 2010-2012

V této kapitole se zaměříme na průběh konfliktu v Libyi, jeho příčiny, počátek a průběh. Charakterizujeme si obě strany konfliktu, jak Kaddáfího režim, tak opozici složenou z rebelů a demonstrantů. Zaměříme se také na roli NATO a OSN v tomto konfliktu.

5.1 Příčiny konfliktu

Hlavní příčinu konfliktu v Libyi lze najít ve vlně arabských revolucí, které začaly na přelomu let 2010 – 2011 a byly nazvány tzv. “Arabským jarem“. Tyto revoluce začaly v Tunisku ve městě Sídí Bú Zíd, kde se dne 17. prosince 2010 upálil Muhammad al-Bú Azízí. Následovali velké protesty a posléze odstoupení prezidenta Zajn al-Ábidín Bin Alího 14. ledna 2011. Toto byl ovšem jen začátek, revoluce se rozšířila a rozhodující význam pro další dění měla v Egyptě, kde započala 25. ledna 2011 a svrhla prezidenta autoritativního režimu Husního Mubáraka.⁹⁵

Klíčovým faktorem ve výše zmíněných revolucích byl nový druh protestu - decentralizovaný a bez ideologie. Tím pádem bylo velmi složité vůbec lokalizovat a zničit počínající revoluci. Protirežimní demonstrace také neměly žádný islámský či socialistický podtext, takže vládnoucí strana nemohla tyto akce označit za činnost například židovských či amerických agentů.⁹⁶

Nezanedbatelnou roli v průběhu Arabského jara sehrály nejnovější komunikační prostředky a média. Díky Facebooku, Twitteru nebo videím ze serveru Youtube se lidé z arabských zemí dostávali k mnoha čerstvým informacím a autoritativním vládcům se tak nedařilo vytvořit informační embargo. Tyto informace využívali zvláště mladí lidé a právě oni byli tou iniciativní skupinou v počátku všech revolucí.⁹⁷

Revoluce v Libyi, na rozdíl od Egypta či Tuniska, proběhla odlišně. Vůdce Libye Muammar Kaddáfí se nechtěl své moci vzdát snadno, a proto proběhla zhruba devítiměsíční občanská válka, která tohoto plukovníka nakonec svrhla.

⁹⁵ GOMBÁR, EDUARD. Arabské revoluce- nástup demokracie nebo islamismu?. In: WEIGL, Jiří. *Arabské jaro rok poté: naděje, nebo zklamání? : sborník textů*. Vyd. 1. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2012, s. 32. Ekonomika, právo, politika, č. 98/2012.

⁹⁶ BERÁNEK, Ondřej. *Arabské revoluce: demokratické výzvy, politický islám a geopolitické dopady*. Vydání 1. Praha: Metropolitní univerzita, 2013, s. 106.

⁹⁷ JANOUŠEK, PETR. Arabské jaro...léto, podzim, zima. In: WEIGL, Jiří. *Arabské jaro rok poté: naděje, nebo zklamání? : sborník textů*. Vyd. 1. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2012, s. 97. Ekonomika, právo, politika, č. 98/2012.

Kaddáfí se těšil podpoře spíše jen u některých států Africké unie, ale nejdůležitější arabské země a Západ jej nepodpořily, ale naopak jim přišlo vhod rozšíření revoluce i do Libye.

Nezanedbatelnou roli při pomoci libyjským rebelům měl zásah NATO. Spekuluje se o několika příčinách zapojení NATO a Západu do Libyjského konfliktu. První oficiální verze je spojena s násilím Kaddáfího jednotek vůči účastníkům demonstrací a potřebě zamezit hrozícímu krveprolití. Tuto verzi budeme v následující podkapitole dále popisovat. Druhá verze počítá s tím, že šlo o ropu a Západ táhl do boje proti Kaddáfímu i přes to, že Libye vlastnila zhruba 3,4 % světových zásob ropy. Navíc je zajímavé, že díky Saúdské Arábii nastal převis těžby ropy nad spotřebou den před útokem NATO, a to mohlo právě umožnit tuto intervenci. Existuje také třetí verze a názor, že válka v Libyi je součástí skrytého boje o hegemonii amerického dolaru.⁹⁸

5.2 Průběh konfliktu

První větší protesty proti Kaddáfího režimu proběhly 15. února 2011 a začaly v druhém největším libyjském městě Benghází. Ovšem oficiální den vzpory nastal o dva dny později - **17. února 2011** a byl posléze nazván „*dnem revoluce*“. Snahou demonstrantů bylo přivést k protestu co nejvíce lidí do ulic. Kaddáfího jednotky odpověděli na tyto protesty střelbou ostrou municí do davu a více než tucet lidí bylo zabito. Kolují také spekulace o tom, že Kaddáfí propustil množství vězňů a zaplatil jim, aby bojovali proti demonstrantům. Protesty po 17. únoru 2011 dále eskalovaly a Kaddáfí najímal také žoldnéře, aby nahradil své obranné síly a potlačil demonstrace. 20. února 2011 ale rebelové ovládli po sérii bojů Benghází, v tuto dobu byla již také pod jejich kontrolou města Tobruk a Baida na východě. Klíčovým bodem k ovládnutí Benghází byl pád Katiby, velmi dobře zásobené posádky obávané Khamis brigády. Kaddáfího síly sice sporadicky v dalších týdnech útočili na Benghází, ale již nikdy jej nedostaly pod svou kontrolu.⁹⁹

Rebelové se poté začali organizovat ve své základně v Benghází a rozšiřovat svou moc dále na západ. Vládní vojska na to odpověděla pozemními útoky a bombardováním. V hlavním městě Tripolisu museli protivládní demonstranti čelit střelbě. Mezinárodní společenství tyto útoky na civilisty odsoudilo a začal se vytvářet plán na evakuaci cizinců

⁹⁸ ŠLECHTA, ONDŘEJ. Intervence v Libyi – černý Petr arabského jara. In: WEIGL, Jiří. *Arabské jaro rok poté: naděje, nebo zklamání? : sborník textů*. Vyd. 1. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2012, s. 18-20. Ekonomika, právo, politika, č. 98/2012.

⁹⁹ Battle for Libya: Key moments. *Al Jazeera English* [online]. [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/indepth/spotlight/libya/2011/10/20111020104244706760.html>

z Libye. Plukovník Kaddáfí ovšem pokračoval v útoku na města, která drželi rebelové. Tvrdé boje zuřily ve městech Brega, Ras Lanuf, Bin Jawad, Zawija a Misurata. Kaddáfí se nechal slyšet, že bude bojovat až do posledního muže. Tyto události proběhly mezi 24. únorem a 6. březnem 2011.¹⁰⁰

Od 10. března 2011 Kaddáfí znovu získal kontrolu nad městy Zawija a Bin Jawad. Situace se pro rebely nevyvíjela dobře, pod náporem vládních vojsk museli ustupovat. Malá vzpoura ve městě Zawija byla rychle potlačena a obyvatelé na východu Libye se neodvažovali odporovat vládním silám. Kaddáfí vystoupil v televizi s několika projevy, považoval vzpouru za zahraniční intervenci a vyhlásil lov na rebely, dle jeho slov: „*Od ulice k ulici, od domu k domu.*“ Rebelové na východě začali prohrávat, hrozilo krveprolití a OSN začalo uvažovat o vytvoření tzv. **bezletové zóny**.¹⁰¹

Právě vytvoření bezletové zóny lze vnímat jako jeden z obrátů v Libyjské občanské válce. Tato **rezoluce RB OSN** (Rada Bezpečnosti OSN) **č.1973/2011** byla přijata 17. března 2011 a požadovala okamžité příměří v Libyi a zastavení útoků proti civilnímu obyvatelstvu. Také uvalila zákaz na všechny lety ve vzdušném prostoru Libye a zpřísnila sankce proti režimu plukovníka Kaddáfího. Rezoluci byla schválena deseti hlasy, pět států se zdrželo, patřilo mezi ně Německo, Indie, Čína, Rusko a Brazílie.¹⁰²

Koalice států Francie, USA a VB začala 19. března 2011 s bombardování, poté co Kaddáfího vládní jednotky, i přesto, že bylo vyhlášeno příměří, zahájily masivní útok proti rebelskému městu Benghází. Aktivní bylo hlavně francouzské letectvo, které zničilo několik obrněných konvojů směřujících k Benghází. Tento zásah byl vyhodnocen jako úspěšný, zabránil dalším útokům vládních jednotek na Benghází.¹⁰³

V období mezi 24. březnem 2011 a 15. dubnem 2011 rebelové s pomocí NATO, které převzalo vedení nad udržováním bezletové zóny 31. března 2011¹⁰⁴, znovu obsadili pobřežní města Ajdabiya, Brega, Uqayla, Ras Lanuf a Bin Jawad. Koalice NATO

¹⁰⁰ Libya: The fall of Gaddafi. *BBC News: Africa* [online]. 2011 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-africa-13860458>

¹⁰¹ Battle for Libya: Key moments. *Al Jazeera English* [online]. [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/indepth/spotlight/libya/2011/10/20111020104244706760.html>

¹⁰² SECURITY COUNCIL APPROVES 'NO-FLY ZONE' OVER LIBYA, AUTHORIZING 'ALL NECESSARY MEASURES' TO PROTECT CIVILIANS, BY VOTE OF 10 IN FAVOUR WITH 5 ABSTENTIONS. *Security Council* [online]. 2011 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <https://www.un.org/News/Press/docs/2011/sc10200.doc.htm>

¹⁰³ Libya: The fall of Gaddafi. *BBC News: Africa* [online]. 2011 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-africa-13860458>

¹⁰⁴ Aktuální zpravodajství: NATO se ujalo vedení operací v Libyi, Kaddáfí postupuje na východ. *Tiscali.cz* [online]. 2011 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://zpravy.tiscali.cz/nato-se-ujalo-vedeni-operaci-v-libyi-kaddafi-postupuje-na-vychod-72188>: Liga arabských států sice s bezletovou zónou souhlasila, ale později nad dalšími vojenskými operacemi NATO váhala.

pokračovala nadále v bombardování klíčových cílů Libyjské armády ve městech Misuráta, Sirta a Tripolis. Boje také pokračovaly ve městech Zintan a Yafran a zdravotnické organizace prohlásily, že humanitární situaci bylo možné považovat za závažnou.¹⁰⁵

Důležitým datem se stal 15. květen 2011, kdy rebelové převzali kontrolu nad městem Misuráta, kde probíhaly jedny z nejtěžších bojů tohoto konfliktu. Stovky civilistů zde byly zabity a tisíce raněny. Byly hlášeny otřesné životní podmínky, nedostatek potravin, vody a také zdravotnických potřeb. Rebelové začali dobývat s pomocí vzdušných sil NATO toto město 25. dubna, bitva o letiště se strhla 11. května 2011 a o čtyři dny později již bylo město zcela obsazeno povstanci.¹⁰⁶

V období po dobytí Misuráty rebely, zhruba do půlky srpna 2011, se konflikt dostal do tzv. mrtvého bodu. Rebelové zatlačili zpět vládní jednotky od Misuráty, ale zatím si ani se vzdušnou podporou NATO nedokázali zajistit vítězství. Boje stále pokračovaly, jak na východě, tak na západě. Libyjská vláda obvinila NATO ze zabití 85 civilistů poblíž města Ziltán. NATO trvalo na tom, že zasáhlo pouze vojenskou základnu.¹⁰⁷

Jedním z klíčových úspěchů rebelů, bylo znovuobsazení strategického města Zavíja 14. srpna 2011, které bylo důležité z hlediska zásobování Tripolisu, protože se od něj nacházelo ve vzdálenosti 50 km. O čtyři dny později bylo obsazeno i město Marján a podle povstalců se podařilo přerušit dovoz ropy do Tripolisu. Samotné obléhání Tripolisu rebely začalo 21. srpna 2011 a předcházelo mu povstání v některých jeho částech. 23. srpna rebelové obsadili komplex Báb al-Azízija, což byla Kaddáfího rezidenční pevnost. I když boje o město ještě pokračovaly, obsazení pevnosti prakticky znamenalo vítězství rebelů v Tripolisu.¹⁰⁸

Kaddáfí v průběhu bitvy o Tripolis uprchnul do svého rodiště a poslední velké bašty režimu Syrty. 20. září 2011 vyzval americký prezident Barack Obama Kaddáfího režim, aby se vzdal, ten se ale nadále bránil v Syrtě. Právě toto město bylo jedním z posledních míst odporu, ale nakonec také podlehlo. 13. října 2011 rebelové již ohlásili obsazení větší části města a 20. října 2011 po téměř dvouměsíčním obléhání zde získali nadvládu. Ve stejný den byl také nalezen a v přestřelce zabit plukovník Muammar

¹⁰⁵ Libya: The fall of Gaddafi. *BBC News: Africa* [online]. 2011 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-africa-13860458>

¹⁰⁶ Battle for Libya: Key moments. *Al Jazeera English* [online]. [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/indepth/spotlight/libya/2011/10/20111020104244706760.html>

¹⁰⁷ Libya: The fall of Gaddafi. *BBC News: Africa* [online]. 2011 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-africa-13860458>

¹⁰⁸ Válka v Libyi. *Lidovky.cz* [online]. [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: <http://www.lidovky.cz/ln-infografika.asp?grafika=valka-v-libyi>

Kaddáfí.¹⁰⁹ K vyhlášení osvobození Libye došlo 23. října 2011. V projevu v Bengházi tuto zprávu oznámil odstupující předseda NTC Mahmúd Džibríl. Oznámil také, že volby do nového národního kongresu se budou konat co nejdříve.¹¹⁰

Některé státy světa začali uznávat libyjské rebely a jejich Přechodnou národní radu (NTC) jako legitimní zastupitele libyjského lidu, některé země nabízely i finanční pomoc, např. Itálie zmrazila 8 miliard libyjských aktiv, které patřily tamní vládě a převedla je rebelům jednak v hotovosti a také ve formě pohonných hmot.¹¹¹ Francie uznala NTC jako první, a to v již v březnu 2011, Německo v průběhu června. Česká republika se k tomuto kroku odhodlala 29. 8. 2011. Mnoho dalších států se připojilo k uznání NTC až po dobytí Tripolisu.¹¹²

5.3 Aktéři konfliktu

V této podkapitole bychom si představili hlavní aktéry libyjského konfliktu a to Kaddáfího režim a libyjské rebely s NTC. Dále bychom se také zaměřili na roli NATO a Ligy arabských států a postojem dalších velkých hráčů Ruska a Číny, Brazílie a Indie.

5.3.1 Režim Muammara Kaddáfího

Síla jednotek M. Kaddáfího nebyla zcela jednoznačná. Papírově jeho vojsko mohlo působit impozantně. Armáda čítala až 100 000 vojáků, přes 2000 tanků, 374 letadel a dokonce dvě patroly ponorek. Realita byla ovšem jiná. Kaddáfí se snažil moc armády postupně oslabovat, protože se obával přílišného vlivu velitelů vojsk, u kterých hrozila možnost, že by ohrožovali jeho nejbližší rodinu a místo toho se spoléhal na tři loajální jednotky rekrutované hlavně z jeho vlastního kmene. Počet jeho nejvěrnějších vojáků se dal proto odhadovat na cca 12 000. Ani vzdušná síla nemohla později zabránit vytvoření bezletové zóny. Občas sice zprávy hovořily o použití bojových vrtulníků, ovšem většina letadel nebyla způsobilá letu.¹¹³ Dlouhou dobu se spekovalo také o roli libyjských kmenů ve

¹⁰⁹ Battle for Libya: Key moments. *Al Jazeera English* [online]. [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/indepth/spotlight/libya/2011/10/20111020104244706760.html>

¹¹⁰ Přechodná národní rada vyhlásila osvobození Libye. *Lidovky.cz* [online]. 2011 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/prechodna-narodni-rada-vyhlasila-osvobozeni-libye-fwm-/zpravy-svet.aspx?c=A111023_165903_In_zahranici_jv

¹¹¹ Válka v Libyi. *Lidovky.cz* [online]. [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: <http://www.lidovky.cz/ln-infografika.asp?grafika=valka-v-libyi>

¹¹² Česko uznalo politickou legitimitu libyjských povstalců. *Česká televize: ČT24* [online]. 2011 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/134438-cesko-uznalo-politickou-legitimitu-libyjskych-povstalcu/>

¹¹³ Factbox:Libya's military:what does Gaddafi left?. *Reuters* [online]. 2011 [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/2011/03/01/us-libya-military-idUSTRE72027E20110301>

vládní armádě. Ale již 14. března 2011 pronesl vůdce nejsilnějšího kmene v zemi, Warfalla, následující prohlášení: „*Říkáme bratru Kaddáfimu, no on již nadále není naším bratrem, ať opustí zemi.*“¹¹⁴

Na rozdíl od egyptské armády, která byla silnou, nezávislou institucí, byly Libyjské síly pod arogantní politickou kontrolou. Veškeré finance proudily k loajálním jednotkám, ostatní sekce armády byly efektivně oslabovány. Jednou z nejznámějších jednotek byla Chámisova brigáda, pojmenovaná po jednom z Kaddáfího mladších synů.¹¹⁵ Tato brigáda se skládala z několika tisíců vojáků a měla k dispozici o mnoho lepší vybavení než oficiální armáda. Byla vyzbrojena moderními ruskými tanky a raketometry Grad. Kaddáfí si také najímal žoldněře převážně z Čadu a Nigeru, kterým štědře platil. Těmto jednotkám nečinilo problém odvádět černou práci jako např. střelbu na neozbrojené civilisty.¹¹⁶

Celkově lze říci, že Kaddáfího armáda by se zřejmě dokázala vypořádat s odporem povstalců. Ovšem s nejmodernější technikou NATO nemohl režim dlouho soupeřit.

5.3.2 Rebelové, NTC

Libyjští rebelové nebyli zpočátku příliš jednotní, ale spojovala je silná touha, a to svrhnout režim Muammara Kaddáfího. V průběhu konfliktu bylo možno rozeznat přibližně čtyři hlavní skupiny rebelů.

První skupinou byli rebelové z Benghází a Bregy. Tito povstalci nebyli příliš efektivní a postrádali schopnost udržet nějaké rozsáhlejší území na západě. Ovšem díky geografické poloze se Benghází stalo hlavním městem odporu proti Kaddáfimu. Tito rebelové byli také nejvíce spojeni s vedením NTC. Rebelové z Bregy zase obývali oblasti s libyjskými hlavními ropnými poli, což byla nejlukrativnější kořist ve válce. Bojů na této frontě se účastnili i islamisté, ale oproti NTC měli rozdílnou ideologii. Navíc se spekulovalo o jejich zapojení do atentátu na vojenského velitele NTC Abdela Fataha Younise.

Další skupinou byli rebelové z Misuráty, kteří vytvořili novou frontu na západ od Ziltánu. Tito rebelové podstoupili nejtěžší městské boje proti Kaddáfího jednotkám. Kritizovali ale také velení v Benghází za některé problémové rozkazy, i když by bez potravinové, zbraňové a lékařské podpory nebyli schopni zadržet Kaddáfího postup.

¹¹⁴ Tribal Ties, Long Qaddafi's Strength, May Be His Undoing. *NYTimes.com* [online]. 2011 [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2011/03/15/world/africa/15tribes.html?pagewanted=all&r=0>

¹¹⁵ Gaddafi said to use paramilitary forces, foreign fighters in crackdown. *Washington Post, The*. 2011.

¹¹⁶ Opozice vs. Kaddáfí: Nadšení zelenáci proti žoldákům se superzbraněmi. *IDnes.cz* [online]. 2011 [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/opozice-vs-kaddafi-nadseni-zelenaci-proti-zoldakum-se-superzbranemi-1ia-/zahranicni.aspx?c=A110304_181905_zahranicni_stf

Rebelové ze Zawíji a pohoří Nafusa byli viděni jako nejmenší hrozba pro Kaddáfího, ale značně pomohli při dobytí Tripolisu.

Poslední hlavní skupinou byli rebelové z Tripolisu. Ti měli za úkol hlavně tajně, pomalu oslabovat režim a pomoci tak ke Kaddáfího pádu. Svou roli v Tripolisu také zřejmě hrály speciální jednotky z VB, Francie a dalších zemí.¹¹⁷

Činnost a cíl rebelů bylo potřeba usměrnit a organizovat. K tomuto účelu vznikla Národní přechodná rada (NTC). Tato rada poskytovala politické a vojenské vedení a zastupovala libyjské rebely v zahraničí. Cílem této rady nebylo vládnout, ale vést zemi ke svobodným volbám a ustanovit ústavu pro Libyi po pádu Kaddáfího. Její vůdci zdůraznili, že tato rada měla sloužit pouze pro přechodné období a neměla fungovat jako překážka k novým volbám.

Mezi hlavní představitele NTC patřili:

Abdul Jalil – předseda rady, bývalý ministr spravedlnosti, který odstoupil z Kaddáfího vlády 21. února 2011 na protest proti násilí vůči demonstrantům; jako soudce býval znám svými častými verdikty proti režimní vládě, byl také oceněn ochránci lidských práv za reformu libyjského trestního zákoníku.

Mahmoud Jibril – předseda výkonné rady; před revolucí byl zapojen do projektu “Libyjská vize“ s ostatními intelektuály, kteří se snažili vytvořit demokratický stát; býval předsedou Národní libyjské rady pro plánování; Západ jej považoval již dříve za proreformního.

Abdel Hafez Ghoga – místopředseda rady a mluvčí; zpočátku se sám označil za mluvčího rebelů a interně soupeřil s Abdelem Jalilem; Kaddáfího syn Saif al-Islam ho označil za přeběhlíka, protože ještě 2 týdny před svým proslovem o svržení režimu seděl na poradě ve stanu s Kaddáfím.¹¹⁸

Libyjské rebely nelze hodnotit jen v pozitivním světle. Světová média příliš nezveřejňovala činnosti, kterých se rebelové dopouštěli, když se jejich vítězství blížilo. Jako příklad lze uvést násilnosti v pevnosti Syrta po dobytí povstalci, kde se našly desítky postřelených těl se svázanýma rukama za zády. Týraní byli vystaveni také afričtí imigranti a Libyjci černé barvy pleti. Podle organizace Human Rights Watch měl také počet nezvěstných obyvatel po pádu režimu vzestupnou tendenci.¹¹⁹

¹¹⁷ Libya's Multiple Rebel Fronts and Potential NTC Fractures. *Stratfor Analysis*. 2011, s. 61-61.

¹¹⁸ Key figures in Libya's rebel council. *BBC News* [online]. 2011 [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-12698562>

¹¹⁹ ŠLECHTA, ONDŘEJ. Intervence v Libyi – černý Petr arabského jara. In: WEIGL, Jiří. *Arabské jaro rok poté: naděje, nebo zklamání? : sborník textů*. Vyd. 1. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2012, s. 21. Ekonomika, právo, politika, č. 98/2012.

5.3.2 NATO

Role NATO v Libyjském konfliktu byla bezesporu značná. Bez pomoci moderní vojenské techniky, kterou právě NATO disponovalo, by libyjsí povstalci zřejmě nemohli svrhnout Kaddáfího režim. Z původního udržování bezletové zóny a ochrany civilistů, se role NATO změnila téměř ve vzdušnou podporu povstalců.

Tato operace dostala název *Unifield Protector* a trvala od 22. března 2011 do 31. října 2011. Plnou kontrolu NATO převzalo 31. března 2011. Do této operace se zapojili přímo či nepřímo všechny alianční spojenci a také partnerské státy jako Švédsko, Katar, SAE, Jordánsko a Maroko. Celkově NATO podniklo více než 26 000 bojových letů, tj. 120 denně. Zničilo přitom na 6 000 pozemních vojenských cílů. Příprav se také zúčastnilo až 8 000 opravářů a žen. Do operace se zapojilo 21 lodí a přes 250 letadel.¹²⁰

Jako velmi aktivní se v prvních fázích operace jevila Francie, která měla v Libyi své zájmy. Francie jednak dovážela zhruba 10 % ropy z Libye, ale také chtěla udržovat svůj náskok před Německem (které se v Libyi tolik neangažovalo) v otázkách bezpečnostní politiky EU. Francouzský prezident Nicholas Sarkozy si ale i svým nekompromisním přístupem k libyjskému konfliktu vybojoval jistý kredit před novými prezidentskými volbami. Francie také svým jednáním považovala Středozemní moře nadále za svou sféru vlivu.¹²¹

Do války v Libyi se zapojilo také USA, které ji přímo vedlo od 19. března 2011 do 29. března 2011. Samotná operace se jmenovala *Odyssey Dawn*. Přibližná cena této operace byla zhruba až 1 miliarda amerických dolarů. K 30. březnu 2011 Obamova administrativa souhlasila s transformováním této operace pod vedení NATO. Američanům se ale již za tuto krátkou dobu povedlo zajistit vzdušný prostor nad Libyí a zničit množství libyjské protivzdušné obrany.¹²²

Hodnocení této operace je značně rozporuplné. Podařilo se sice naplnit základní cíl, a to zabezpečení bezletové zóny, ovšem po skončení hlavních bojů se odhadovalo, že zemřelo až 50 000 osob, kdežto před intervencí NATO byl počet mrtvých mezi 1000 –

¹²⁰ NATO - Topic:NATO and Libya. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. 2012 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_71652.htm

¹²¹ První dějství návratu na scénu: Francie v Libyi. DYČKA, Lukáš. *Natoaktual.cz* [online]. 2011 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/prvni-dejstvi-navratu-na-scenu-francie-v-libyi-fq2-/na_analyzy.aspx?c=A110405_094528_na_analyzy_m02

¹²² Operation Odyssey Dawn (Libya): Background and Issues for Congress. GERTLER, Jeremiah. *Congressional Research Service* [online]. 2011 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.fas.org/sgp/crs/natsec/R41725.pdf>

2000 osob. Chyběly také údaje o řádění ozbrojenců a násilí proti obyvatelům, o kterých se uvažovalo, že mohli být loajální ke Kaddáfimu.¹²³

5.3.3 Liga arabských států

Liga arabských států (LAS) je organizace, která se skládá z nezávislých arabských států severní a severovýchodní Afriky a jihozápadní Asie. Byla založena 22. března 1945 v Káhiře. V současné době má 21 členů, kvůli vládním násilnostem proti opozici bylo členství pozastaveno Sýrii. Cílem této organizace je starat se o politické, kulturní, ekonomické a náboženské zájmy svých členů. LAS je aktivní při hledání řešení konfliktů jak v rámci organizace, tak i vně.¹²⁴

V rámci libyjské občanské války měla tato organizace velký význam zejména v počátcích konfliktu. 12. března 2011 LAS požádala OSN o vytvoření tzv. bezletové zóny nad Libyí. Příčinou bylo použití vojenských letadel, minometů a těžkých zbraní libyjským režimem proti civilistům. LAS se také rozhodla podpořit Národní přechodnou radu Libye a poskytnout libyjskému lidu nezbytnou podporu a ochranu, protože v důsledku spáchání trestných činů ztratily libyjské vládní orgány legitimitu.¹²⁵

Toto prohlášení LAS prakticky poskytlo mandát OSN k vytvoření bezletové zóny nad Libyí. Ovšem již 20. března 2011 začaly operace RB OSN názorově rozdělovat svět. OSN chápalo zřejmě odlišně bezletovou zónu než LAS a probíhalo částečné bombardování Libye. Operace již ale byla v plném proudu a LAS s tím nemohla nic dělat.¹²⁶

LAS do dění v Libyi významněji zasáhla ještě 25. srpna 2011, kdy uznala vládu povstalců a posléze vrátila Libyi místo ve své organizaci.¹²⁷

5.3.4 Rusko, Čína, Brazílie a Indie

Tyto země, v rámci libyjského konfliktu pracovně nazvány jako BRIC, měly jistý vlastní zájem, jednak v Libyi, ale také v globálním systému. Státy se zdržely hlasování o vytvoření tzv. bezletové zóny. Není překvapením, že Rusko a Čína nepodpořily tuto

¹²³ ŠLECHTA, ONDŘEJ. Intervence v Libyi – černý Petr arabského jara. In: WEIGL, Jiří. *Arabské jaro rok poté: naděje, nebo zklamání? : sborník textů*. Vyd. 1. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2012, s. 22. Ekonomika, právo, politika, č. 98/2012.

¹²⁴ Presentation of the Arab League. *Arab League Online* [online]. 2012 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://www.arableagueonline.org/hello-world/#more-1>

¹²⁵ *The outcome of the Council of the League of Arab States meeting at the Ministerial level in its extraordinary session On The implications of the current events in Libya and the Arab position*. Cairo, 2011.

¹²⁶ Chtěli jsme bezletovou zónu, ne bombardování civilistů, zlobí se Arabové. *Idnes.cz* [online]. 2011 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/chteli-jsme-bezletovou-zonu-ne-bombardovani-civilistu-zlobi-se-arabove-1nl-/zahranicni.aspx?c=A110320_165933_zahranicni_ip1

¹²⁷ Liga arabských států uznala novou vládu Libye. *Prvnizpravy.cz* [online]. 2011 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://www.prvnizpravy.cz/zpravy/zpravy/liga-arabskych-statu-uznala-novou-vladu-libye/>

rezoluci OSN. Obě země by na veškeré projevy opozice, které kdyby přerostly, zareagovaly stejnou brutální silou jako třeba M. Kaddáfí v Libyi. Zájmy Indie a Brazílie již nebyly tak přímé. Tyto země nemají v radě bezpečnosti OSN stálé místo. Společně se ale stávají tváří toho, co bylo prezentováno jako krok vpřed v globální politice směrem k multipolárnímu světu. Otázkou ovšem zůstává, jestli tyto nové síly chtěly zvrátit dominanci USA či připojit se jako rovnocenní partneři. Důsledky hlasování o tom, jak se zachovat ke Kaddáfímu režimu, nám mohly říct i něco o roli nových kandidátů na nové globální vedení.¹²⁸

Kapitola *Libyjský konflikt 2010-2012* nám podala informace o příčinách a průběhu občanské války v Libyi. Hlavní příčinou konfliktu v Libyi byla vlna revolucí, která zasáhla v roce 2010 arabský svět. Na rozdíl od Tuniska či Egypta, kde se nakonec vzdali dlouhodobí autoritativní vládcí moci, v Libyi Muammar Kaddáfí se odstoupit rozhodně nechystal. Na východě země povstali rebelové a zmocnili se několika měst včetně Beghází, které se stalo jejich metropolí. Po úvodních úspěších rebelů, přešla vládní vojska do ofenzívy a snažila se rozdrtit povstání. V tuto dobu zde byla také jistá hrozba genocidy části obyvatelstva. OSN, i díky rozhodnutí LAS, dala pokyn k vytvoření tzv. bezletové zóny nad Libyí. Tato pomoc libyjskému obyvatelstvu se ale posléze změnila de facto ve vzdušnou podporu rebelů, kteří následně v průběhu několika měsíců získali jasnou převahu nad vládními jednotkami. Tato operace se jmenovala *Unifield Protektor* a zajišťovala ji vojska NATO. Cílem NATO tedy nebyla jen ochrana civilního obyvatelstva, ale fakticky svrhnutí M. Kaddáfího. Je nutno poznamenat, že rebelové se ale také dopouštěli jistých násilností proti části obyvatelstva. Vzhledem k vysoké technologické převaze NATO se nakonec podařilo rebelům dobýt jednak hlavní město Tripolis 23. srpna 2011 a pak také Syrtu 20. října 2011, kde byl M. Kaddáfí v přestřelce zabit. K vyhlášení osvobození Libye došlo 23. října 2011. Správu nad Libyí převzala Národní přechodná rada (NTC), složená z hlavních představitelů rebelů, která měla připravit Libyi na 1. svobodné volby.

¹²⁸ Libya: Where are the BRICs?. *Foreign Policy in Focus* [online]. 2011 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: http://fpif.org/libya_where_are_the_brics/

6 Současný vývoj

V závěrečné kapitole práce se budeme zabývat politickým vývojem v Libyi od Vyhlášení osvobození Libye až po nejnovější události. Důležitá část kapitoly bude věnována také volbám do Libyjského národního kongresu. Zaměříme se i na ekonomické hledisko a další ukazatele.

6.1 Libye po pádu Kaddáfího

Převážná většina občanů Libye oslavovala smrt dlouhodobého autoritářského vůdce Muammara Kaddáfího a také následné Vyhlášení osvobození. Podpora libyjských rebelů od Západu a NATO ovšem spíše přispěla k dezintegraci Libye a dále prohloubila humanitární krizi v tomto státě. Např. O. Šlechta výstižně poznamenal, že: „*Po pádu Kaddáfího snili mnozí Libyjci o tom, že se jejich šestimilionová země stane novou Dubají. Teď panují obavy, že novou Libyi čeká spíše osud Afghánistánu nebo Somálska.*“¹²⁹

Vypořádání se s minulostí bylo jedním z klíčových témat pro nové představitele Libye. 5. května 2013 byl vydán zákon, který zakazoval podílet se na vládě osobám, které zastávaly vysoké posty v minulém režimu. Výklad tohoto zákona ale byl značně sporný, protože se mohl týkat i samotného premiéra Aliho Zajdána, který do roku 1980 zastával diplomatický post v Kaddáfího režimu. Přijetí zákona bylo spojeno s velmi kontroverzní situací, kdy se skupiny ozbrojenců zmocnili dvou libyjských ministerstev a nehodlali je opustit do té doby, dokud nebude zákon přijat. I tato akce jistě svědčí o nestabilitě v zemi.¹³⁰

Vlna nadšení ze svržení režimu po dvou letech opadla. Civilisté postupně spatřovali novou tvář Libye, která úplně neodpovídala jejich představám. Dříve nemohli kritizovat Kaddáfího politiku, dnes nemohou z ničeho obviňovat rebely, ať už je jejich jednání jakékoli. Problémem také je, že se v Libyi nachází množství mocných ozbrojených skupin a nikdo si nemůže být jistý bezpečím. Lidé jsou často obviněni jen na základě toho, že údajně měli rádi Kaddáfího. „*Dříve jsme měli jenom jednoho Kaddáfího, dneska jich máme stovky.*“ To je jedno z rčení, které je možné slyšet mezi Libyjci. *Je pravděpodobné, že většina měla Kaddáfího ráda, obzvláště když vidí dnešní chaos. Dnešní situace*

¹²⁹ ŠLECHTA, ONDŘEJ. Intervence v Libyi – černý Petr arabského jara. In: WEIGL, Jiří. *Arabské jaro rok poté: naděje, nebo zklamání? : sborník textů*. Vyd. 1. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2012, s. 23. Ekonomika, právo, politika, č. 98/2012.

¹³⁰ Libye zakázala podílet se na vládě všem, kdo se zapletli s Kaddáfím. *IDnes.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/libyjsky-parlament-zakazal-podilet-se-na-vlade-kaddafiho-exspolupracovnikum-18k-/zahranicni.aspx?c=A130506_075440_zahranicni_im

připomíná divoký západ, každý má zbraně a je součástí gangu. Toto například pronesl Majid Fituri, bývalý povstalecký bojovník.¹³¹

Smutnou událostí se stal útok na americké velvyslanectví v Benghází 12. září 2012. Při tomto incidentu byl zabit americký velvyslanec Chris Stevens spolu s dalšími čtyřmi osobami. Na velvyslanectví zaútočil dav islamistů, kteří protestovali proti americkému filmu *Innocence of Muslims* (česky *Nevinnost Muslimů*). Dav se skládal hlavně ze Salafistů, stoupců ultra-traditionalistického islámu, který se šířil v posledních letech po celé severní Africe. Americký prezident B. Obama na tento útok zareagoval vysláním námořní flotily s protiteroristickým týmem pro zvýšení bezpečnosti v Libyi.¹³²

Libyjská vláda nedokázala sjednotit celou zemi. Její slabá autorita vedla k tomu, že Východní Libye vyhlásila v říjnu 2013 regionální autonomii, právě proto, že se centrální vládě nepovedlo převzít úplnou moc nad rebely a kmeny. Vyhlášení autonomie nebylo ničím novým, tento region se o samostatnost pokoušel již několikrát od roku 2012. Podle profederální televize dvacet ministrů složilo přísahu na podiu zdobeném vlajkou Kyrenaiky. Nově byl tento region pojmenován Barqua. Toto oznámení také zasadilo ránu vládní snaze otevřít znovu východní ropná pole a přístavy, které byly blokovány rebely a kmeny, které požadovaly větší podíl na moci a ropném bohatství.¹³³ V posledních dnech se situace kolem ropných polí na východě země vyostřuje. Od března 2014 začala vojenská skupina, k nelibosti centrální vlády, prodávat ropu a sama se obohacovat. Tento akt může vést i k celkovému rozpadu státu, protože ekonomika Libye je závislá na příjmu z ropy a zemního plynu. Vůdce milice Ibrahim Jadran zdůvodnil toto jednání jako nátlak na libyjskou vládu, aby zakročila proti korupci v ropném průmyslu a také, aby poskytla více surovin východní oblasti Libye. Tento severoafrický stát tedy v současnosti směřuje minimálně k vysoce federativnímu uspořádání.¹³⁴

¹³¹ After Gaddafi: Two years on, Libyans don't have much to celebrate. *Globalpost* [online]. 2013 [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.globalpost.com/dispatch/news/regions/middle-east/131023/two-years-after-gaddafi-libya-revolution-anniversary>

¹³² US ambassador's death in Libya condemned by Barack Obama. *The Telegraph* [online]. 2012 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/africaandindianocean/libya/9538403/US-ambassadors-death-in-Libya-condemned-by-Barack-Obama.html>

¹³³ East Libya declares self-government. *Al Jazeera English* [online]. 2013 [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/africa/2013/11/east-libya-declares-self-government-2013113195259621122.html>

¹³⁴ KIRKPATRICK, David. Libyan Militia Selling Oil, Defying the Government. *NYTimes.com* [online]. 2014 [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2014/03/09/world/africa/libyan-militia-selling-oil-defying-the-government.html?_r=0

6.2 Libyjské volby 2012

První svobodné volby v Libyi po svržení plukovníka Kaddáfího se konaly 7. července 2012. Jejich průběh označili evropští pozorovatelé za poklidný, i přes jisté technické problémy a násilí při dotazování na několika místech. Voleb se zúčastnilo 62 % registrovaných voličů.¹³⁵ Konečné výsledku vynesly na první místo Liberální alianci, vedenou Mahmoudem Jibrilem, která získala 39 křesel. Překvapivý neúspěch zaznamenalo libyjské Muslimské bratrstvo s pouze 17 křesly, stejný počet získala také Construction party. Islamistická Národní strana ve volbách propadla a nezískala ani jedno křeslo. V konečném důsledku dopadly 1. svobodné volby i pro Západ vcelku pozitivně, islámští radikálové se, jak se mylně předpokládalo, k moci nedostali.¹³⁶ Je důležité ale poznamenat, že volby se týkaly pouze 80 z 200 křesel v libyjském parlamentu. Zbýlých 120 míst bylo určeno pro jednotlivce, většinou nezávislé, významné regionální osobnosti, které měly pevné kmenové vazby. Neúspěch libyjských islamistů ve volbách mohl být způsoben tím, že si na rozdíl od islamistů v Egyptě či Tunisku nedokázali vytvořit za doby Kaddáfího režimu pevnou organizační strukturu a také proto, že ve volbách se nedokázali sjednotit a jejich hlasy zůstaly rozdrobeny mezi menší strany.¹³⁷

V říjnu 2012 byl jmenován premiérem Ali Zejdán, jeho široká vláda byla složena z liberálů i islamistů a jeho cílem bylo najít rovnováhu mezi libyjskými regiony. A. Zejdán bojoval o svou autoritu separatistického povstání proti vládě v Tripolisu od července 2013. Nepodařilo se mu získat kontrolu nad třemi hlavními východními přístavy, které radikálové obsadili v srpnu 2013.¹³⁸ Navíc byl v říjnu 2013 na krátkou dobu unesen ozbrojenou skupinou, která jej obvinila z korupce. Podle CBS šlo ale o odvetu za tajnou misi amerických jednotek, které zajaly jednoho člena Al-Kaidy. Později byl ale A. Zejdán propuštěn.¹³⁹

V současnosti je prezidentem Libye Nuri Abu Sahmein. Nahradil tak Mohammada al-Magariefu, který byl zvolen jako hlava Národního kongresu již o rok dříve, ale odstoupil

¹³⁵ Libya election success for secularist Jibril's bloc. *BBC News: Africa* [online]. 2012 [cit. 2014-03-22].

Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-africa-18880908>

¹³⁶ Libya Election: Final Results Put Liberal Alliance First. *THE WORLD POST* [online]. 2012 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: http://www.huffingtonpost.com/2012/07/17/libya-election-results_n_1681214.html

¹³⁷ Velké volební překvapení arabského jara se událo v Libyi. Egypt a Tunisko závidí. KOBĚLKA, Jiří. *iDnes.cz* [online]. 2012 [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/porazeni-libyjsti-islamiste-dij-/zpr_archiv.aspx?c=A120718_232125_kavarna_tul

¹³⁸ Libya profile. *BBC News: Africa* [online]. 2012 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-africa-13754899>

¹³⁹ Libyan PM Ali Zeidan released by gunmen. *The Washington Times* [online]. 2013 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.washingtontimes.com/news/2013/oct/10/libyan-pm-ali-zeidan-released-gunmen/>

poté, co parlament vydal v květnu 2013 zákon zakazující osobám spjatým s Kaddáfího režimem podílet se na vládě. Působil totiž v 80. letech 20. století jako velvyslanec v Indii. N. A. Sahmein je jeden z Nezávislých a člen berberské menšiny. Parlament jej zvolil, aby sloužil jako hlava státu až do předčasných voleb, které by se měly konat v červnu 2014.¹⁴⁰

6.3 Ekonomická situace a jiné ukazatele

Libyjská ekonomika se částečně vzpamatovala z občanské války. Tento stát byl samozřejmě stále závislý na příjmech z ropy. Její denní těžba se v roce 2012 téměř podařila obnovit na předrevoluční hodnoty kolem 1,5 milionu barelů. Následující tabulka ukazuje některé vybrané ukazatele:

	2010	2011	2012
Reálný růst HDP (roč. změna %)	5,0	-62,1	104,5
HDP na obyvatele (tis. USD)	11,7	5,5	12,7
Míra inflace (CPI, %) - průměrná	2,5	15,9	6,1

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že se Libyjské ekonomice podařilo víceméně úspěšně dostat z nejhorší krize. Číslo o reálném růstu HDP je ovšem nutné brát s rezervou, protože po válečném konfliktu se začalo mohutně obnovovat a tento růst tedy nebyl překvapivý.¹⁴¹

Země v roce 2012 tedy zažívala hospodářskou konjunkturu, ale stále zde byla velká nezaměstnanost. Hlavní uplatnění lidé našli převážně v obchodu, který byl funkční. Také se začalo více utrácet v domácnostech než za Kaddáfího režimu. Násilí a nepokoje jsou ale problémem i v dnešní době, a to odrazuje případné investory, kteří by zde mohli dále posilovat ekonomiku.¹⁴²

Index Demokracie:

Často zmiňovaným pozitivem Libyjské revoluce 2011 bylo zavedení většího množství svobody, kterou režim plukovníka Kaddáfího potlačoval. Podle Indexu demokracie

¹⁴⁰Libya profile. *BBC News: Africa* [online]. 2012 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-africa-13754899>

¹⁴¹Libye: Ekonomická charakteristika země. *BusinessInfo.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/libye-ekonomicka-charakteristika-zeme-18954.html>

¹⁴²Libyjská ekonomika vstává z mrtvých, lidé jsou ale zklamaní. *Česká televize: ČT24* [online]. 2012 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.cesktelevize.cz/ct24/ekonomika/201536-libyjska-ekonomika-vstava-z-mrtvych-lide-jsou-ale-zklamani/>

Economist Intelligence Unit skutečně se míra demokracie v Libyi zvětšila. Tento index posuzuje demokracii na základě těchto pěti hledisek: volební proces a pluralismus, občanská svoboda, funkcionalita vlády, politická participace a politická kultura.

Libye se ještě za vlády Kaddáfího v roce 2010 nacházela na 158. místě mezi státy s celkovým hodnocením 1.94.¹⁴³ Již o v roce 2012 se ale Libye posunula na 95. místo s hodnocením 5.15. Pro srovnání – nejlépe dopadlo Norsko (9.93), nejhůře Severní Korea (1.08). Česká republika v z hlediska indexu demokracie dopadla velmi pozitivně a obsadila 17. místo (8.19).¹⁴⁴

Index ekonomické svobody:

Tento index poskytuje objektivní nástroj pro analýzu 186 ekonomik světa. Posuzuje čtyři různé kategorie: *Zákony země* (duševní vlastnictví, míra korupce), *Roli vlády* (fiskální svoboda a vládní výdaje), *Regulační faktory* (podnikatelská svoboda, pracovní svoboda, měnová svoboda) a *Otevřené trhy* (obchodní svoboda a finanční svoboda)

Libye nebyla v posledním průzkumu zahrnuta z důvodu nepokojů a zhoršujících se veřejně dostupných statistik. Nicméně v roce 2012 byla se skóre 35.9 hodnocena jako poslední v regionu Střední Východ/Severní Afrika.¹⁴⁵

Index vnímání korupce:

Tento index společnosti Transparency international slouží jako připomínka toho, že korupce ve světě je stále velmi závažný problém. Seřazuje země podle toho, jak je jejich veřejný sektor vnímán jako zkorumpovaný. Země je označena na stupnici od 0 - 100, přičemž 0 znamená vysokou zkorumpovanost, 100 velmi čisté prostředí.

Libye dostala v roce 2013 hodnocení 15, což značí velmi vysokou míru korupce, umístila se tím pádem až na 172. pozici mezi státy. V roce 2010 na tom byl tento stát o něco lépe, umístěn na 146. místě.¹⁴⁶

Šestá kapitola se zabývala současnou situací v Libyi. Tento stát v dnešní době prochází dezintegrací, kterou způsobila občanská válka a svržení dlouhodobého autoritářského vládce Muammara Kaddáfího. Největším problémem země je zřejmě slabá vláda, která nedokáže sjednotit bývalé povstalce nebo alespoň zajistit jejich odzbrojení.

¹⁴³ THE ECONOMISTS. *Democracy index 2010: Democracy in retreat*. 2010. Dostupné z: http://graphics.eiu.com/PDF/Democracy_Index_2010_web.pdf

¹⁴⁴ THE ECONOMISTS. *Democracy index 2012: Democracy at a standstill*. 2013. Dostupné z: https://portoncv.gov.cv/dhub/porton_por_global.open_file?p_doc_id=1034

¹⁴⁵ Libya Economy. THE HERITAGE FOUNDATION. *Index of Economic Freedom* [online]. 2014 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.heritage.org/index/country/libya>

¹⁴⁶ CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX 2013. *Transparency international* [online]. 2014 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.transparency.org/cpi2013/results>

Není nepravděpodobné, že se v budoucnu může tento stát rozpadnout, protože jeho východní část Kyrenaika již vyhlásila autonomii. Zajímavostí byl výsledek voleb z roku 2012. Předpokládalo se, že se k moci dostanou Islamisté, konkrétně Muslimské bratrstvo, ovšem ti ve volbách neuspěli a vyhráli Liberálové. Vláda, která byla složena, ale nemá širokou podporu veřejnosti, bývá často obviňována z korupce. Z ekonomického hlediska na tom Libye není úplně špatně, ale i Transparency international potvrzuje, že zemi velmi trápí korupce. Pozitivním zjištěním je alespoň Index Demokracie, ve kterém Libye obdržela daleko lepší hodnocení, než tomu bylo za vlády Kaddáfího.

6.4 Závěrečné shrnutí problematiky Libyjského konfliktu

Vojenský konflikt v Libyi jako takový trval 8 měsíců, ovšem jeho důsledky bude pociťovat libyjský lid další dlouhá období.

Z hlediska pozice konfliktu v mezinárodním systému se jednalo zpočátku o konflikt vnitrostátní, kdy se rebelové, s cílem svrhnout starý režim, postavili Kaddáfího jednotkám. Zhruba od poloviny března 2011 dostal konflikt mezinárodní rozměr, kdy se v rámci operace *Unifield Protector* připojilo do Libyjského konfliktu NATO s cílem vytvořit tzv. bezletovou zónu a chránit tak civilní obyvatelstvo. Tento úkol si ovšem vyložilo NATO značně extenzivně a víceméně se svými akcemi přidalo na stranu rebelů.

Z hlediska dynamiky si Libyjský konflikt prošel téměř všemi fázemi. Co se týče fáze *Eskalace*, tak v té konflikt dospěl až do etapy *Destrukce*. Rebelům se nakonec podařilo naplnit jejich základní cíl, který je spojoval a to svrhnout Muammara Kaddáfího a jeho vládu. Problémem stále ale je, že nedošlo k postkonfliktnímu urovnání vztahů a dostatečným vypořádáním se s režimem.

Role islámu je v běžném životě Libyjců značná, Západ počítal proto s jistou obavou, jestli se moci po svržení režimu nechopí islamisté v čele s Muslimským bratrstvem. Tyto obavy se nakonec nepotvrdily.

Z hlediska historických souvislostí je nutné poznamenat, že se hlavně regiony Tripolsko a Kyrenaika vyvíjely odlišně a to i kulturně, což se projevuje i v současnosti, kdy se separatisté z Kyrenaiky snaží dosáhnout alespoň částečné nezávislosti na vládě v Tripolisu. Co se týče problematiky Kaddáfího režimu, jeho role v podpoře mezinárodního terorismu byla v minulosti zřetelná, což mohlo také být jedním z důvodů, proč NATO usilovalo nejen o ochranu civilistů, ale fakticky i o svržení Kaddáfího v rámci libyjského konfliktu.

V současnosti je v Libyi velkým problémem slabá vláda, která se nedokáže vypořádat s jistými separačními tendencemi, které mohou v budoucnu vrcholit i úplnou dezintegrací Libye.

O dalším vývoji v Libyi mohou napovědět nové volby v červnu 2014. Libye by potřebovala sestavit hlavně silnou vládu, která by měla podporu mezi širokými vrstvami obyvatel. Tato vláda by se měla snažit sjednotit a současně odzbrojit množství povstalců a hlavně zastavit postupnou dezintegraci státu. Vzhledem k nezanedbatelnému množství ropného bohatství má Libye potenciál dostat se ze současné krize, ale je nutné zamezit separačním snahám.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo popsat libyjský konflikt a jeho souvislosti. Cíl této práce byl ve stanoveném rozsahu naplněn.

Zabývali jsme se zde hlavně libyjskou krizí a jejím následným vývojem. Důležité bylo také zmínění historických souvislostí a poukázání na geografická, politická a náboženská specifika Libye.

Tato práce byla rozdělena do šesti kapitol. První kapitola je věnována teorii konfliktu. Vymezili jsme si zde pojem politický konflikt, jeho druhy, dynamiku a také možné způsoby prevence.

Druhá kapitola je zaměřena na islám, hlavní náboženství v Libyi, u kterého jsme vymezili hlavně jeho roli a podoby v politice. Součástí této kapitoly byl také pohled na hlavní písemný pramen libyjské džamáhírije, Zelenou knihu Muammara Kaddáfího.

Třetí kapitola objasňuje některé politicko-geografické souvislosti spjaté s dnešní Libyí. Byla zde připomenuta specifická role kmenů a také nerostné bohatství, kterým Libye disponuje.

Ve čtvrté kapitole je podrobněji rozebrána historie Libye již od nejstarších dějin, přes Osmanskou nadvládu, až po Kaddáfího převrat v roce 1969 a následnou vládu tohoto režimu. A právě na vládu plukovníka Kaddáfího byl v této kapitole také kladen velký důraz.

V páté kapitole jsou sledovány nejdůležitější momenty Libyjské občanské války. Byly zde popsány její možné příčiny, průběh a také hlavní aktéři konfliktu včetně nesporně důležitého zásahu NATO.

Závěrečná šestá kapitola se věnovala situaci v Libyi po kapitulaci vládních vojsk a smrti Muammara Kaddáfího. Byly zde připomenuty výsledky voleb do Libyjského parlamentu a také srovnání některých ekonomických a ostatních ukazatelů, kde jsme si porovnali hodnocení země za vlády Kaddáfího režimu a následnou situaci po jeho svržení.

Poslední odstavce byly věnovány shrnutí celé práce a pokusil jsem se zde nastínit možný budoucí vývoj v Libyi. Situace v Libyi určitě ještě není zcela vyřešená a je možné, že v budoucnu můžeme být svědky nového konfliktu na území tohoto státu.

Seznam literatury

Prameny a literatura:

- BAHBOUH, Charif. *Libye*. Praha: Dar Ibn Rushd 2004
- BARŠA, Pavel. *Západ a islamismus*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury 2001
- BERÁNEK, Ondřej. *Arabské revoluce: demokratické výzvy, politický islám a geopolitické dopady*. Vydání 1. Praha: Metropolitní univerzita, 2013
- DANKOVIČOVÁ, Inge. *Libye*. Praha: PRESSFOTO, 1980
- GOMBÁR, Eduard. *Dramatický půlměsíc: Sýrie, Libye a Irán v procesu transformace*. Praha: Univerzita Karlova; Nakladatelství Karolinum 2001
- GOMBÁR, Eduard. *Moderní dějiny islámských zemí*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1999
- GOMBÁR, Eduard. *Kmeny a klany v arabském Maghribu*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007
- HAIMZADEH. *V srdci Kaddáfího Libye*. V Brně: Jota, 2011
- HRBEK, Ivan. *Dějiny afriky: kniha druhá*. 1966. vyd. Praha: Svoboda, 1966
- KRINCVAJ, František a Ivan HRBEK. *Dotek obráceného půlměsíce*. Vyd. 1. Praha: Grafit, 1994
- KREJČÍ, Oskar. *Mezinárodní politika*. Praha: Victoria Publishing, 1997
- Korán*. Přeložil I. Hrbek. 6. vydání. Praha: Odeon, 1991.
- KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad 1998
- KROPÁČEK, Luboš. *Islám a západ*. Praha: Vyšehrad 2002
- KROPÁČEK, Luboš. *Islámský fundamentalismus*. Praha: Vyšehrad 1996
- KŘIVÁNEK, Daniel. *Politická geografie: pro zahraniční studenty*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2008
- KADDÁFÍ, Muammar. *Zelená kniha*. Litvínov: Dialog 1990
- SCHULZE, Reinhard. *Dějiny islámského světa ve 20. století*. Vyd. 1. Brno: Atlantis, 2007
- TESAŘ, Filip. *Etnické konflikty*. Praha: Portál 2007
- WAIŠOVÁ, Šárka. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Praha: Portál 2005
- WEIGL, Jiří. *Arabské jaro rok poté: naděje, nebo zklamání? : sborník textů*. Vyd. 1. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2012

Elektronické zdroje:

HIK. *Heidelberg Institute for International Conflict-Research* [online]. [cit. 2013-12-01]. Dostupné z: <http://www.hiik.de/en/methodik/index.html>

Islám. In: *Aktuálně.cz* [online]. 2011 [cit. 2014-01-15]. Dostupné z: www.wiki.aktualne.centrum.cz/islam-muslim-koran-mohamed

Central Intelligence Agency: *THE WORLD FACTBOOK* [online]. 2014 [cit. 2014-01-27]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ly.html>

Libya Energy Data, Statistics and Analysis: Oil, Gas, Elektriciry,Coal. *Internet archive: Wayback Machine* [online]. 2007 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <http://web.archive.org/web/20080614195109/http://www.eia.doe.gov/emeu/cabs/Libya/Oil.html>

Country Guide: LIBYA. *Washingtonpost.com* [online]. [cit. 2014-02-11]. Dostupné z: <http://www.washingtonpost.com/wp-srv/world/countries/libya.html>

Libya - Tribes. In: *GlobalSecurity.org* [online]. [cit. 2014-02-05]. Dostupné z: <http://www.globalsecurity.org/military/world/libya/tribes.htm>

Libye: Zahraniční obchod země. In: *BusinessInfo.cz* [online]. [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/libye-zahranicni-obchod-zeme-18956.html>

Největší umělá řeka na světě by měla zásobovat pouštní zemi vodou. In: *National geographic: Česko* [online]. [cit. 2014-02-11]. Dostupné z: <http://www.national-geographic.cz/detail/nejvetsi-umela-reka-na-svete-tece-pod-libyi-tisice-let-by-mela-zasobovat-poustni-zemi-vodou-38336/>

Camp David Accords. In: *Britannica: Academic Edition* [online]. [cit. 2014-02-12]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/91061/Camp-David-Accords>

Memento jménem Lockerbie. *Ceskatelevize.cz* [online]. [cit. 2014-02-11]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kalendarium/255654-memento-jmenem-lockerbie-mnohe-odpovedi-zustaly-ukryty-v-troskach/>

Terorismus nad Lockerbie po 25 letech: Nové pochyby o soudním procesu. *Česká pozice* [online]. [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://www.ceskapozice.cz/zahranici/svetove-udalosti/terorismus-nad-lockerbie-po-25-letech-nove-pochyby-o-soudnim-procesu?page=0,2>

Atentát nad Lockerbie: Nové důkazy ukazují na Írán. *Ceskatelevize.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/265974-atentat-nad-lockerbie-nove-dukazy-ukazuji-na-iran/>

Užití sankcí podle kapitoly VII Charty OSN. In: *OSN Praha: Zprávy* [online]. 2000 [cit. 2014-02-12]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=708>

Kaddáfí chce vytvořit spojené státy africké. In: *Aktuálně.cz* [online]. 2009 [cit. 2014-02-12]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/afrika/clanek.phtml?id=628588>

V Libyi začal soud, před nímž stojí i Kaddáfího synové. *České noviny.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/svet/zpravy/v-libyi-zacal-soud-pred-nimz-stoji-i-kaddafiho-synove/1067524>

BBC ON THIS DAY: 1.1969: Bloodless coup in Libya. *BBC* [online]. 2008 [cit. 2014-02-23]. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/september/1/newsid_3911000/3911587.stm

Muammar Al-Gaddafi. *National Cold War Exhibition* [online]. 2013 [cit. 2014-02-23]. Dostupné z: <http://www.nationalcoldwarexhibition.org/the-cold-war/biographies/muammar-al-gaddafi/>

BBC News: The Muammar Gaddafi story. [online]. [cit. 2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-12688033>

BBC News: The Gaddafi family tree [online]. 2011 [cit. 2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-12531442>

Battle for Libya: Key moments. *Al Jazeera English* [online]. [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/indepth/spotlight/libya/2011/10/20111020104244706760.html>

SECURITY COUNCIL APPROVES 'NO-FLY ZONE' OVER LIBYA, AUTHORIZING 'ALL NECESSARY MEASURES' TO PROTECT CIVILIANS, BY VOTE OF 10 IN FAVOUR WITH 5 ABSTENTIONS. *Security Council* [online]. 2011 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <https://www.un.org/News/Press/docs/2011/sc10200.doc.htm>

Libya: The fall of Gaddafi. *BBC News: Africa* [online]. 2011 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-africa-13860458>

Aktuální zpravodajství: NATO se ujalo vedení operací v Libyi, Kaddáfí postupuje na východ. *Tiscali.cz* [online]. 2011 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://zpravy.tiscali.cz/nato-se-ujalo-vedeni-operaci-v-libyi-kaddafi-postupuje-na-vychod-72188>

Válka v Libyi. *Lidovky.cz* [online]. [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: <http://www.lidovky.cz/ln-infografika.asp?grafika=valka-v-libyi>

Přechodná národní rada vyhlásila osvobození Libye. *Lidovky.cz* [online]. 2011 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/prechodna-narodni-rada-vyhlasila-osvobozeni-libye-fwm-/zpravy-svet.aspx?c=A111023_165903_ln_zahranici_jv

Factbox:Libya's military:what does Gaddafi left?. *Reuters* [online]. 2011 [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/2011/03/01/us-libya-military-idUSTRE72027E20110301>

Tribal Ties, Long Qaddafi's Strength, May Be His Undoing. *NYTimes.com* [online]. 2011 [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2011/03/15/world/africa/15tribes.html?pagewanted=all&r=0>

Opozice vs. Kaddáfi: Nadšení zelenáči proti žoldákům se superzbraněmi. *IDnes.cz* [online]. 2011 [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/opozice-vs-kaddafi-nadseni-zelenaci-proti-zoldakum-se-superzbranemi-1ia-/zahranicni.aspx?c=A110304_181905_zahranicni_stf

Gaddafi said to use paramilitary forces, foreign fighters in crackdown. *Washington Post, The*. 2011.

Key figures in Libya's rebel council. *BBC News* [online]. 2011 [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-12698562>

NATO - Topic:NATO and Libya. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. 2012 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_71652.htm

První dějství návratu na scénu: Francie v Libyi. DYČKA, Lukáš. *Natoaktual.cz* [online]. 2011 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/prvni-dejstvi-navratu-na-scenu-francie-v-libyi-fq2-/na_analyzy.aspx?c=A110405_094528_na_analyzy_m02

Operation Odyssey Dawn (Libya): Background and Issues for Congress. GERTLER, Jeremiah. *Congressional Research Service* [online]. 2011 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.fas.org/sgp/crs/natsec/R41725.pdf>

Presentation of the Arab League. *Arab League Online* [online]. 2012 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://www.arableagueonline.org/hello-world/#more-1>

The outcome of the Council of the League of Arab States meeting at the Ministerial level in its extraordinary session On The implications of the current events in Libya and the Arab position. Cairo, 2011.

Chtěli jsme bezletovou zónu, ne bombardování civilistů, zlobí se Arabové. *IDnes.cz* [online]. 2011 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/chteli-jsme-bezletovou-zonu-ne-bombardovani-civilistu-zlobi-se-arabove-1nl-/zahranicni.aspx?c=A110320_165933_zahranicni_ip1

Liga arabských států uznala novou vládu Libye. *Prvnízpravy.cz* [online]. 2011 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://www.prvni-zpravy.cz/zpravy/zpravy/liga-arabskych-statu-uznala-novou-vladu-libye/>

Libya: Where are the BRICs?. *Foreign Policy in Focus* [online]. 2011 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: http://fpif.org/libya_where_are_the_brics/

Libye zakázala podílet se na vládě všem, kdo se zapletli s Kaddáfím. *IDnes.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/libyjsky-parlament-zakazal-podilet-se-na-vlade-kaddafiho-exspolupracovnikum-18k-/zahranicni.aspx?c=A130506_075440_zahranicni_im

After Gaddafi: Two years on, Libyans don't have much to celebrate. *Globalpost* [online]. 2013 [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.globalpost.com/dispatch/news/regions/middle-east/131023/two-years-after-gaddafi-libya-revolution-anniversary>

US ambassador's death in Libya condemned by Barack Obama. *The Telegraph* [online]. 2012 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/africaandindianocean/libya/9538403/US-ambassadors-death-in-Libya-condemned-by-Barack-Obama.html>

East Libya declares self-government. *Al Jazeera English* [online]. 2013 [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/africa/2013/11/east-libya-declares-self-government-2013113195259621122.html>

KIRKPATRICK, David. Libyan Militia Selling Oil, Defying the Government. *NYTimes.com* [online]. 2014 [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2014/03/09/world/africa/libyan-militia-selling-oil-defying-the-government.html?_r=0

Libya election success for secularist Jibril's bloc. *BBC News: Africa* [online]. 2012 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-africa-18880908>

Libya Election: Final Results Put Liberal Alliance First. *THE WORLD POST* [online]. 2012 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: http://www.huffingtonpost.com/2012/07/17/libya-election-results_n_1681214.html

Velké volební překvapení arabského jara se událo v Libyi. Egypt a Tunisko závidí. KOBĚLKA, Jiří. *iDnes.cz* [online]. 2012 [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/porazeni-libyjsti-islamiste-dij-/zpr_archiv.aspx?c=A120718_232125_kavarna_tul

Libya profile. *BBC News: Africa* [online]. 2012 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-africa-13754899>

Libyan PM Ali Zeidan released by gunmen. *The Washington Times* [online]. 2013 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.washingtontimes.com/news/2013/oct/10/libyan-pm-ali-zeidan-released-gunmen/>

Libye: Ekonomická charakteristika země. *BusinessInfo.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/libye-ekonomicka-charakteristika-zeme-18954.html>

Libyjská ekonomika vstává z mrtvých, lidé jsou ale zklamaní. *Česká televize: ČT24* [online]. 2012 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/201536-libyjska-ekonomika-vstava-z-mrtvych-lide-jsou-ale-zklamani/>

THE ECONOMISTS. *Democracy index 2010: Democracy in retreat*. 2010. Dostupné z: http://graphics.eiu.com/PDF/Democracy_Index_2010_web.pdf

THE ECONOMISTS. *Democracy index 2012: Democracy at a standstill*. 2013. Dostupné z: https://portoncv.gov.cv/dhub/porton.por_global.open_file?p_doc_id=1034

Libya Economy. THE HERITAGE FOUNDATION. *Index of Economic Freedom* [online]. 2014 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.heritage.org/index/country/libya>

CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX 2013. *Transparency international* [online]. 2014 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.transparency.org/cpi2013/results>

Seznam použitých zkratek

BBC	British Broadcasting Corporation
BRIC	Brazílie, Rusko, Indie, Čína
CBS	Columbia Broadcasting System
ENI	Ente Nazionale Idrocarburi
HDP	Hrubý domácí produkt
KOSIMO	Konflikt Simulation Modell
ICC	Mezinárodní trestní soud
IRA	Irská republiková armáda
LAS	Liga arabských států
NATO	North Atlantic Treaty Organization
NTC	Národní přechodná rada Libye
OPEC	Organization of Petroleum Exporting Countries
OSN	Organizace Spojených Národů
PanAm	Pan American World Airways
RB OSN	Rada bezpečnosti Organizace Spojených Národů
SAE	Spojené arabské emiráty
USA	Spojené státy americké

Seznam příloh

- 1.) Mapa Libye s regiony
- 2.) Mapa libyjských ropných polí a nalezišť
- 3.) Bezletová zóna NATO v Libyi
- 4.) Muammar Kaddáfí

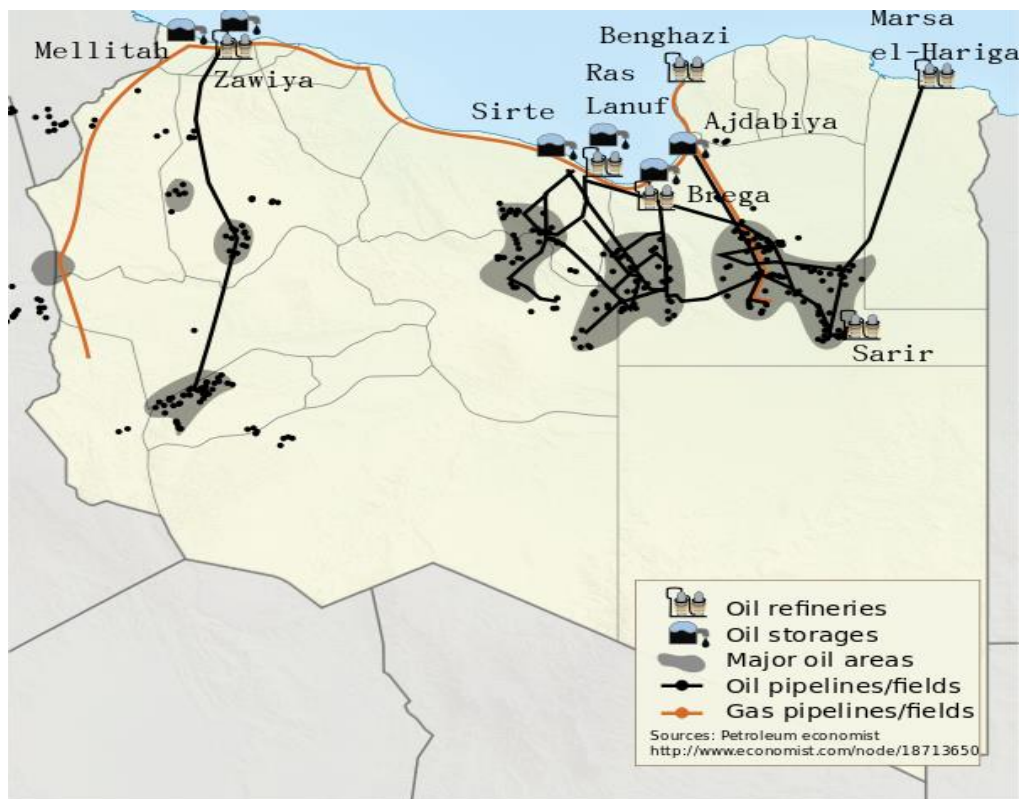
Přílohy

1.) Mapa Libye s regiony:

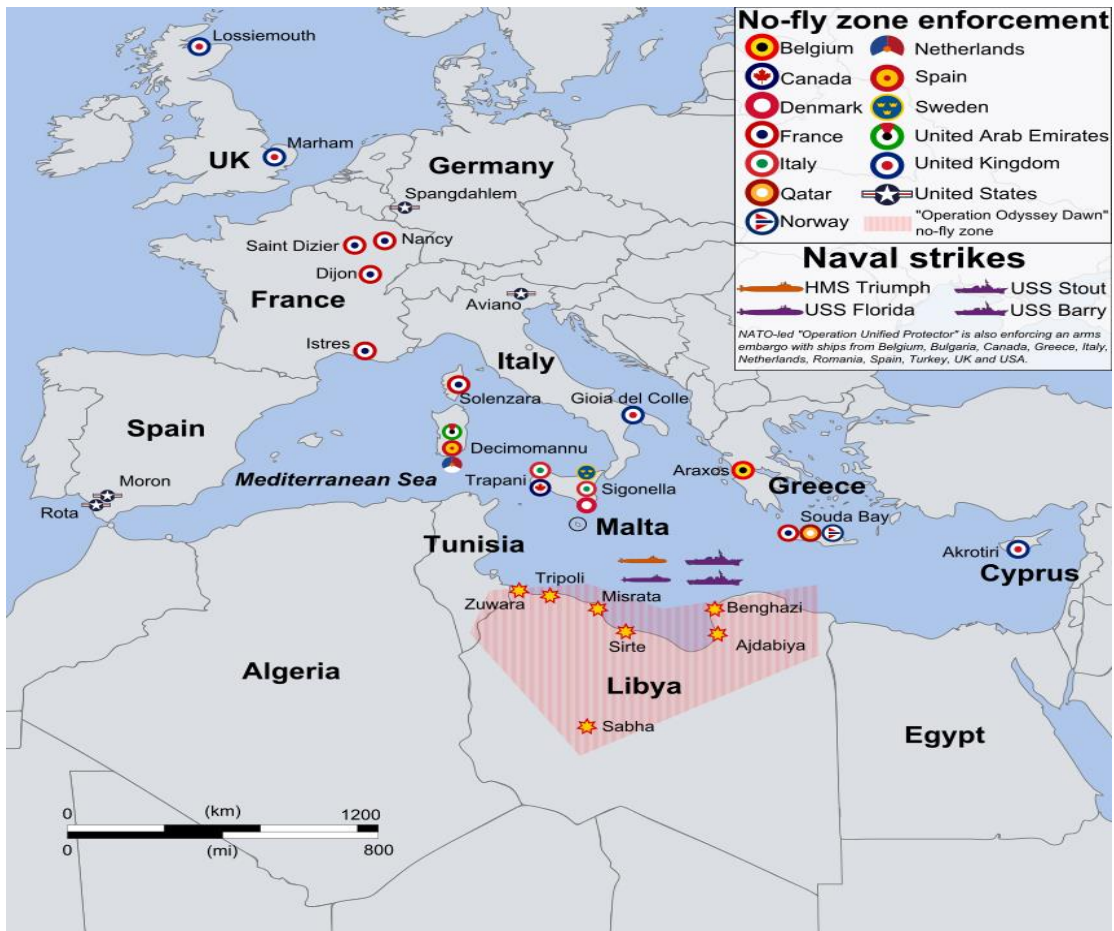
Zdroj: <http://www.vlastnihlavou.cz/wp-content/uploads/libye-smeruje-k-rozpadu.jpg>

2.) Mapa libyjských ropných polí a nalezišť:

Zdroj: [http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/f4/Libya_location_map-oil %26 gas 2011-en.svg/600px-Libya location map-oil %26 gas 2011-en.svg.png](http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/f4/Libya_location_map-oil%26gas_2011-en.svg/600px-Libya_location_map-oil%26gas_2011-en.svg.png)

3.) Bezletová zóna NATO v Libyi:

Zdroj: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/0/05/Coalition_action_against_Libya.svg/855px-Coalition_action_against_Libya.svg.png

4.) Muammar Kaddáfí

Zdroj: http://i.lidovky.cz/11/033/Inc460/MTR3989b1_AJS12_LIBYA_GADDAFI_0302_1_A1.JPG

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Petr Vávra
Katedra:	Společenské vědy
Vedoucí práce:	Mgr. David Hampl, Ph.D.
Rok obhajoby:	2014

Název práce:	Libyjský konflikt a jeho souvislosti
Název v angličtině:	Libyan conflict and its context
Anotace práce:	Cílem bakalářské práce je charakterizovat Libyjský konflikt a jeho souvislosti. První kapitola se zabývá teorií konfliktu, druhá kapitola se zaměřuje na islám a jeho roli v politice. Následující třetí část se týká politicko-geografické charakteristiky Libye. Čtvrtá kapitola objasňuje historické souvislosti a vládu Muammara Kaddáfího. Pátá kapitola se věnuje Libyjskému konfliktu a jeho aktérům. Závěrečná kapitola se zabývá současnou situací v Libyi a volbami do parlamentu.
Klíčová slova:	Libye, politický konflikt, Muammar Kaddáfí, islám, NATO, rebelové, revoluce, občanská válka, Zelená kniha
Anotace v angličtině:	The aim of the bachelor thesis is to characterize the Libyan conflict and its context. The first chapter deals with the theory of conflict, the second one focuses on islam and its role in politics. The following part involves political and geographic characteristics of Libya. The fourth chapter explains the historical context and the reign of Muammar Gaddafi. The fifth charter is devoted to the Libyan conflict and its participants. The last part deals with the actual situation in Libya and parliamentary elections.
Klíčová slova v angličtině:	Libya, political conflict, Muammar Gaddafi, islam, NATO, rebels, revolution, civil war, The Green book
Přílohy vázané v práci:	4
Rozsah práce:	59 stran
Jazyk práce:	čeština